

Red dela s srebrnim vencem
1974

prosvetni delavec

List delavcev v vzgojnoizobraževalnih zavodih Slovenije

Ljubljana, 10. novembra 1978 — Številka 18

9. kongres zveze sindikatov slovenije

Med delom kongresa — (Foto: Joco Žnidaršič)

Pomemben delovni dogovor

Prizorišče devetega velikega srečanja slovenskih sindikalnih delavcev je bil tokrat Maribor, ki je letošnjega 25. in 26. oktobra s priručno dobrodoščico — koncerti, razstavami in drugimi kulturnimi prireditvami, slovesno okrašen pozdravil in sprejel 448 delegatov in 185 gostov. V petih kongresnih komisijah je razpravljalo več kot 240 govornikov — to pa je dokaz, da so se udeleženci za kongres dobro pripravili.

Napoved, da bo ta velika politična manifestacija v resnici konkreten dogovor o delu, se je uresničila; razprave so pokazale, da se delavci v združenem delu živo zanimajo za reševanje vseh vprašanj, ki so povezana z njihovim delom in življenjem.

Pokazalo se je tudi, da se povsem zavedajo svoje odgovornosti, ne le pri uresničevanju pravic, ki jim jih dajejo ustava in zakon o združenem delu, temveč tudi tega, da so večje pravice povezane z njihovim prizadevanjem za boljše delo in večje delovne dosežke.

Kakor prejšnji podobni kongresi je bil tudi ta sklep živahne predkongresne dejavnosti, ki se je

začela v vseh okoljih s temeljito razpravo o predlogih dokumentov. Znova je bilo potrjeno, da je sindikat kot organizacija zaživel v svoji pravi vlogi: vse bolj postaja neposredna politična sila delavcev, ki si prizadeva uresničiti njihovo celotno družbeno vlogo in odgovornost. Organizacija, ki zavzeto in vztrajno uresničuje življenjske interese delavcev.

Te interese pa bo mogoče uresničiti le v takih družbenih razmerah, v katerih bo delavec resničen gospodar in upravljalca, kjer bo sam urejal razmere in odločal o dosežkih svojega dela, s tem pa tudi o celotni družbeni reprodukciji.

Predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Vinko Hafner je v svojem uvodnem poročilu poudaril, da smo že precej napredovali, kar zadeva delavčev samoupravni družbenoekonomski položaj. Ni pa vse odvisno od naših subjektivnih želja in naporov, temveč tudi od stvarnih možnosti in spreminjanja objektivnih družbenih okoliščin. V sklepih besedi pa je opozoril tudi na to, da je boj za spreminjanje delavčev

vega družbenoekonomskega položaja hkrati boj za vsakdanje uveljavljanje njegovih samoupravnih pravic ob sočasnem vztrajnem boju in prizadevanjih za spreminjanje družbenoekonomskega razmer. Opozoril je tudi na temeljna pogoja, ki edina lahko oblikujeta uspešen sindikat. Prvi je krepitev samostojnosti in učinkovitosti osnovnih organizacij sindikata v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, kjer se največ in vedno več odloča o delavčevem življenjskem položaju. Temu morajo sindikati podrediti tudi različne oblike svojega delovanja, saj bo le tako mogoče odpraviti foramski način dela ali pa ga vsaj omejiti. Drugo: razširiti moramo zavzetost sindikatov iz organizacij združenega dela na vsa področja, kjer se delavec samoupravno organizira in uresničuje svoje življenjske interese, še prav posebno v krajevno skupnost, občino, interesno skupnost, skratka, v vse oblike, ki delujejo in sodelujejo o delavčevem življenjskem položaju.

Kongres, ki so se ga udeležili: delegacija sveta Zveze sindikatov

Jugoslavije, delegacije vseh republiških in pokrajinskih svetov bliskih in pokrajinskih svetov zveze sindikatov, predstavniki slovenske narodnostne skupnosti iz Avstrije in Italije in predstavniki naših delavcev, ki so na začasnem delu v tujini, delegacije sindikalnih organizacij iz Španije, Italije, Madžarske in Zveze republik Nemčije ter naši vidni družbenopolitični delavci, je spodbudil k razmišljanju o temeljnih vprašanjih organiziranosti in kadrovske politike zveze sindikatov, o samoupravljanju in političnem sistemu, družbenoekonomskih odnosih, materialnih temeljih dela in stabilizaciji, o socialni politiki, družbenem standardu in smotnem razvoju posameznih področij. Kongres je izvolil 88-članski republiški svet, ki ga bo vodil predsednik Vinko Hafner, organe republiškega sveta in delegate za 8. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije. Vsi člani sindikata in še posebno njihovo novo republiško vodstvo so s tem prevzeli pomembno družbeno nalogo: vztrajati na poti, ki jo je tako zavzeto in določno začrtal deveti kongres.

Milan Divjak

Vzgoja in izobraževanje za prihodnost

Verjetno danes ni bolj ali manj razvite družbe, ki se ne bi zavedala resnice, da sta izobrazba in vzgoja pogoj, element in sredstvo človekove osamosvojitve, njegovega socialnega, poklicnega in kulturnega vzpona, njegove produktivnosti in ustvarjalnosti. Vzgoja in izobraževanje nista le zadeva posameznega naroda, temveč postajata vse bolj skrb, naloga in potreba vseh narodov, celotne svetovne skupnosti. Zato se porajajo številne reforme, strukturalne, vsebinske in organizacijske spremembe. Treba je zlasti obogatiti cilje in vsebino vzgajanja in izobraževanja mladih rodov in jih pripraviti za prihodnost, za življenje v vse bolj spreminjajočem se svetu. Toda življenje človeške družbe v prihodnosti bo zelo odvisno od tega, ali bodo znali posamezniki, skupine, dežele, narodi in celotna svetovna skupnost urejati medsebojne probleme in odnose ter zadostiti bistvenim potrebam, ne da bi pri tem v nedogled in pretirano izrabljali, onesnaževali in uničevali okolje in se vojevali.

Izobraževanje in vzgajanje za prihodnost naj bi bolj kot sedaj prispevalo k razvoju posameznika in družbe, k ustvarjalnosti in produktivnosti, k oblikovanju višjih vrednot, k uveljavljanju človeka kot celostnega bitja, k premagovanju odtujenosti, humanizaciji življenja, oblikovanju miroljubnih, enakopravnih in zdravih odnosov med narodi. Vzgoja in izobraževanje morata mlademu človeku omogočiti, da se zave svojega mesta v svetu, da lahko prevzema vloge in naloge v demokratični družbi, pri nas pa v samoupravni socialistični družbi. Prav zaradi tega je treba razvijati znanstveno mišljenje, ustvarjalnost, samostojnost in sposobnosti za samoizobraževanje. Ena izmed bistvenih dimenzij izobraževanja mora biti zgodovinska perspektiva, razvojno pojmovanje stvarnosti; graditi je treba na pozitivnih tradicijah in vrednotah, ki so jih ustvarjali naši narodi in celotno človeštvo.

Pri vseh učnih predmetih in zlasti pri družboslovju je treba upoštevati sodobnost, neposredna dogajanja, procese in probleme, misliti pa je treba tudi na prihodnost, ki tako ali drugače vpliva na našo sedanost, na sedanje naše življenje. Če je pogled učencev in učiteljev obrnjen tudi v prihodnost, pridemo do globljih in bolj aktualnih spoznanj, učenje je bolj motivirano in bolj zadošča razvojnim potrebam mladih, bolj jih pripravljamo za njihove prihodnje naloge v življenju.

Poleg novih časovnih razsežnosti pa naj bi sodobno izobraževanje in vzgajanje vključevala še nove prostorske razsežnosti. Življenje v prihodnosti bo bolj zapleteno, zahtevno, racionalizirano in pospešeno, pa tudi bolj internacionalizirano. Zato bo treba mlade vzgajati in izobraževati tako, da bodo sposobni razumeti in obvladovati pojave in dogajanja ne le v ožjih lokalnih in nacionalnih okvirih, temveč tudi v širših, tj. mednarodnih razsežnostih. Če bomo hoteli mladi rod pripraviti za prihodnost, ki bo možna le ob sodelovanju, sporazumevanju in spoštovanju med narodi in deželami, ga bomo morali vzgajati in izobraževati drugače kot danes; prerasti bo treba nacionalne okvire, približati pa širša spoznanja in vrednote. Vzgojiti je treba ljudi, ki zavračajo napadalne vojne, osvajanja, izkoriščanje in zatiranje in ki spoštujejo enakopravnost in neodvisnost drugih narodov in dežel.

Sodobna še bolj pa prihodnja šola bo bolj odprta ne le v prihodnost, temveč tudi k drugim narodom, k dogajanjem v mednarodni skupnosti. To bo potrebno zato, ker se bodo ljudstva in dežele, države in institucije, zlasti pa posamezniki povezovali in sodelovali pri reševanju gospodarskih znanstvenih, tehnoloških, ekoloških, političnih in kulturnih problemov, povečalo se bo kroženje dobrin, ljudi, informacij, oblikovale se bodo skupne vrednote. Informacije in spoznanja o svetu bodo bolj kot sedaj normalni del znanja in izobrazbe, ki bodo potrebne slehernemu človeku. Pri vseh učnih predmetih bo treba mladim posredovati spoznanja o zakonitostih splošnega in posebej mednarodnega družbenega življenja, iskati bo treba vse možnosti za oblikovanje širšega pogleda na svet in življenje. Ob tem tudi najbolj zanesljivo uresničujemo zahtevo po razvijanju marksističnega pogleda na svet. Poznavanje sodobnega sveta in človeštva lahko veliko prispeva k vsestranski razgledanosti in izobrazbenosti mladine, k razvijanju kritičnega mišljenja in k usposabljanju za življenje v sodobni in prihodnji nacionalni in svetovni skupnosti.

Naš vzgojnoizobraževalni sistem, ki ga nenehno izboljšujemo, bo postavljala prihodnost pred nove zahteve, porajali se bodo novi in globlji cilji vzgoje in izobraževanja. Vendar je zanesljivo, da bomo želeli oblikovati razvite in humane socialistične osebnosti, da bomo oblikovali marksistično idejnost, sposobnosti za življenje v samoupravni socialistični skupnosti, socialistično domoljubje ter internacionalizem, torej zakoreninjenost v naši skupnosti in hkrati mednarodno usmerjenost. Taka vzgoja in izobraževanje sta v skladu z najnaprednejšimi prizadevanji v svetu, sta porok in pogoj za mirno sožitje, sodelovanje in spoštovanje med narodi — temelj miroljubnega sožitja med deželami z različnimi družbenimi sistemi. To je najvišji dosežek, ki ga lahko želimo pri vzgoji mladine, sklada se tudi z načeli ter s teorijo in prakso naše neuvrščene zunanje politike, z našim bojem za boljši svet. Vse to je potrebno, če želimo v skladu z našo ustavo in partijskimi dokumenti podružiti našo zunanjo politiko, torej pritegniti široke množice k oblikovanju naših odnosov z drugimi narodi, deželami in državami; mirno in ustvarjalno živeti na področju, kjer se križajo različne kulture ter gospodarski in politični interesi in ustvarjalno vplivati na pojave v svetu, od katerih sta odvisni naša prihodnost in prihodnost vsega človeštva.

9. kongres zveze sindikatov slovenije

Sindikat pred novimi dolžnostmi in obveznostmi

Temeljne misli iz referata predsednika republiškega sveta ZSS Vinka Hafnerja o nalogah zveze Sindikatov v razvoju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Ena izmed temeljev za razpravo na 9. kongresu je bila uvodna beseda Vinka Hafnerja, ki je ocenil delovanje sindikatov v preteklem štiriletnem obdobju, nakazal njihovo idejno politično usmeritev in glavne naloge za prihodnje obdobje.

Potem ko je poudaril, da je bila doslej poglavitna naloga sindikatov uveljavljanje samoupravljanja kot temeljnega družbenoekonomskega odnosa in bo to ostala tudi v prihodnje, je med drugim dejal, da smo v samoupravni družbeni preobrazbi prav v preteklem štiriletnem obdobju, torej po sprejetju nove ustave in nato zakona o združenem delu, bistveno napredovali. Največji napredek smo vsekakor dosegli pri ustvarjanju institucionalne, torej pravno organizacijske zgradbe samoupravnega organiziranega združenega dela, deloma pa tudi pri resničnem uveljavljanju samoupravnih proizvodnih odnosov.

Da bi lahko pravilno opredelili našo usmeritev in naloge pri nadaljnjem krepitvi samoupravljanja, moramo kar najbolj objektivno oceniti že doseženo stanje. Pri tem moramo ugotoviti, da, gledano na celoto družbenih odnosov, kljub bistvenemu napredu v razvoju samoupravljanja še vedno nismo prešli od upravljanja v imenu delavcev na resnično upravljanje delavcev samih. Nismo še dosegli tiste razvojne stopnje, ko bi se večina delavcev tudi subjektivno počutila kot samoupravljalca in gospodar, in ko bi postalo samoupravljanje tudi v resnici prevladujoč družbeni odnos na vseh področjih družbene reprodukcije. Upoštevati je treba, je poudaril V. Hafner, da je uveljavljanje samoupravljanja dolgotrajen in zapleten družbeni proces, ki je le delno odvisen od zagotavljanja objektivnih družbenoekonomskih pogojev, predvsem pa od razvitenosti proizvodnih sil in družbene kulture oziroma osveščenosti ljudi. Sedaj je najpomembnejše, da izkoristimo že doseženi napredek v razvoju samoupravnih odnosov in z njim povezano ugodno družbeno ozračje za to, da že v bližnjem obdobju napravimo nov kakovostni korak k upravljanju delavcev samih in s tem tudi k uveljavljanju samoupravljanja kot resnično prevladujočega družbenega odnosa na vseh področjih družbenega dela in življenja. To je nujno, tako za krepitev družbenoekonomskega položaja delavcev, kot tudi za ohranitev dosežene politične stabilnosti in hitrejši napredek

Vinko Hafner (Foto: Blaž Bevc)

proizvajalnih sil združenega dela.

NAJPOMEMBNEJŠE NALOGE V PRIHODNOSTI

Obdobje družbene preobrazbe se mora zrcaliti v ustrezni idejno politični in akcijski usmeritvi sindikatov, pred katerimi je veliko pomembnih obveznosti in nalog. Predsednik meni, da so najpomembnejše med njimi: uveljavljanje temeljne organizacije združenega dela kot osnovne in najpomembnejše oblike združevanja dela delavcev in njihovega odločanja ter kot podlage samoupravnega organiziranja celotnega združenega dela. Ra-

zvijati moramo različne oblike samoupravnega sporazumevanja in neposrednega odločanja ter v zvezi s tem izpolnjevanje in dosledno uresničevanje sprejetih samoupravnih aktov, zlasti samoupravnih sporazumov o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji združenega dela, o osnovah in merilih za oblikovanje in delitev dohodka in o osnovah plana. Zagotoviti moramo takšen položaj in vlogo delavcev v delovnih skupnostih skupnih služb, ki bo zasnovan na svobodni menjavi dela z delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in bo zagotavljal delavcem skupnih služb enakopraven družbenoekonomski položaj z drugimi delavci, hkrati pa pre-

zaščito delavcev, kadar uveljavljajo svoje samoupravne pravice ali kritično ocenjujejo delo samoupravnih in poslovnih organov.

Uveljaviti je treba delegatski sistem v samoupravnih interesnih skupnostih družbenih dejavnosti kot sredstva, tako za uresničevanje svobodne menjave dela med delavci v materialni proizvodnji in delavci v družbenih dejavnostih, kot tudi za usmerjanje teh dejavnosti v skladu s potrebami in možnostmi združenega dela.

Krepiti moramo vpliv in odgovornost delavcev v združenem delu in s tem tudi sindikatov na delovanje in razvoj krajevne skupnosti občanov in delavcev, in občine kot temeljne družbenopolitične in komunalne skupnosti, s tem v zvezi je treba krepiti tudi odgovornost sindikatov za delovanje zborov združenega dela in sindikalnih delegatov v družbenopolitičnih zboriščih.

Organizirati moramo družbeno izobraževanje delavcev in njihovo usposabljanje za uspešno izvrševanje samoupravnih in družbenopolitičnih funkcij, izpopolnjevanje sistem obveščanja, uveljaviti klube samoupravljalcev kot oblike izmenjave samoupravnih izkušenj ter izobraževanja in obveščanja samoupravljalcev.

Najširši smisel teh nalog je v tem, kako usmeriti sindikate, da bodo v resnici uveljavljali samoupravljanje kot temelj družbenega odnosa na vseh področjih družbenega dela in kako učinkovito osveščati delavce v pripravi, da bi krepitev samoupravljanja njihov bistveni življenjski interes.

NAJPOMEMBNEJŠE — UVELJAVLJANJE DELITVE PO DELU

Že doslej je bilo uveljavljanje delitve po delu pomembno in ob-

Pozdravna brzojavka tov. Edvarda Kardelja

9. Kongresu Zveze sindikatov Slovenije!

Tovarišice in tovariši delegati, zelo mi je žal, ker se ne morem udeležiti 9. kongresa Zveze sindikatov Slovenije, na katerega ste me povabili, zato izkoriščam priložnost, da se vam po tej poti najiskrenejše zahvalim. Obenem mi dovolite, da zaželim vam, delegatom najširše politične organizacije delavskega razreda Slovenije mnogo uspehov v kongresnem delu.

EDVARD KARDELJ, Ljubljana, 23. 10. 1978

širno področje delovanja sindikatov, v prihodnje pa bi moralo postati najpomembnejše. Učinkovito nagajevanje po delu je namreč v sedanjem obdobju našega družbenega razvoja poglavitni pogoj tako za uspešno uveljavljanje samoupravnih socialističnih odnosov kot za hitrejši razvoj proizvodnih sil ter povečanje individualne in družbene produktivnosti dela. Kakorkoli si namreč prizadevamo, da bi delavec v temeljni organizaciji združenega dela odločal o celotnem dohodku in ga z enako odgovornostjo razdeljeval na vse oblike porabe — osebno, proizvodno oziroma investicijsko in skupno — je vendarle očitno najbolj zainteresiran pri delitvi osebnega dohodka. Po načinu oblikovanja in višini svojega osebnega dohodka delavec najkonkretnje presoja tako svoj družbenoekonomski položaj kot učinkovitost gospodarjenja v posamezni organizaciji združenega dela in celotni družbi. Bistvo delitve po delu je v uresničevanju socialističnega načela »Vsakdo po svojih sposobnostih, vsakomur po njegovem delu«. Delavčovo delo v razmerah samoupravljanja ne nastane le iz količinskih rezultatov njegovega dela na konkretnem delovnem mestu, temveč tudi iz njegovega deleža pri

upravljanju družbenih proizvodnih sredstev oziroma dohodka, torej tudi iz njegovega osebnega dohodka odvisen je tudi od ekonomskih dosežkov organizacije združenega dela, katerih se kaže njegovo življenje in delo. Samo tako oblikovan osebni dohodek delavca povsem ustreza njegovemu samoupravnemu družbenoekonomskemu položaju ter ga najbolj materialno in moralno spodbuja k večji produktivnosti dela in uspešnemu gospodarjenju.

ZA USPEŠNO DELOVANJE V PRIHODNOSTI

Da bi lahko v prihodnosti zagotovili bolj učinkovito družbenopolitično delovanje sindikatov, moramo izpopolnjevati svojo organiziranost in metode dela tako, da bomo lahko uspešno delovali znotraj razrednega samega kot nosilec političnega organiziranja in prosvetljevanja delavcev v njihovem boju za osvoboditev in oblast dela. Zato moramo delovati tako, da povežemo delavski razred, da krepimo njegovo razrednopolitično in socialno enotnost na podlagi skupnih današnjih in dolgoročnih interesov delavcev.

Iz pozdravnega govora predsednika sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Mike Špiljaka

Kongres — najboljša priprava za prihodnost

Delegati in goste je v imenu sveta ZSJ pozdravil predsednik Mika Špiljak. V svojih besedah je omenil posebnosti minulega obdobja in poudaril, da se je sindikalna organizacija usmerila k reševanju vsebinskih vprašanj in problemov družbenega razvoja, prav zato je dosegla uspehe in si pridobila ugled. Po njegovem mnenju je bila v preteklem obdobju najpomembnejša dejavnost sindikatov predvsem na področju pridobivanja in razporejanja dohodka in še posebej pri delitvi osebnih dohodkov. Kot meni predsednik, smo storili veliko, vendar smo glede vsebinskih vprašanj komaj na začetku. Mora nam biti jasno, da prave delitve po delu še ni, razen mogoče pri delavcih v proizvodnji, ne pa pri vseh drugih. Obstajajo pa še rezerve v organizaciji proizvodnje, v novostih, pri tehnologiji itn. Ni delitve po delu, ni pravih nagajevanj delavcev v strokovnih službah, ki za svoje delo niso nagajani. Prav gotovo je to ena izmed slabosti, ki jo bomo morali odpraviti v prihodnje. Za vsebinska vprašanja moramo iskati prave rešitve, je poudaril predsednik, saj so nam znane tudi pozitivne izkušnje. Dolžnost sindikata pa je, da skrbi za neposredno uporabo dobrih izkušenj iz prakse posameznih organizacij združenega dela.

Predsednik je govoril še o nalogah sindikatov pri graditvi političnega sistema samoupravljanja in opozoril na odgovornost sindikatov za delovanje delegatskega sistema, še posebno delegacij za družbenopolitične organe in interesne skupnosti. Poudaril je, da smo v obdobju med kongresoma dosegli precejšnje uspehe na področju skrbi za človeka in njegove življenjske ravni. Že devetdeset odstotkov delavcev prejema topli obrok, več kot 51 % vseh zaposlenih Jugoslovancev odhaja na organiziran dopust. V središču sindikalne dejavnosti so bila doslej tudi sta-

novanjska vprašanja, skrb za otroke, varnost pri delu in podobna vprašanja. Delovni človek je občutil in čuti prizadevanje sindikata in prav zato zahteva več, zahteva nadaljevanje začeti akcije, saj je še veliko nerešenih vprašanj in še niso uresničena vsa hotenja. V marsikateri organizaciji številni delavci nimajo možnosti, da bi v petih, desetih ali 15 letih dobili stanovanje. To kaže, da smo kot družba neučinkoviti. Nič manj pereč ni problem otroškega varstva. V Sloveniji je zaposlenih 45 % žensk zato postaja to vprašanje vse bolj pomembno. V prihodnje mu moramo posvetiti vse več pozornosti, čeprav smo dosegli v preteklosti na tem področju že lep uspehe.

Isto velja za varstvo pri delu. Tudi na tem področju smo veliko dosegli, nastajajo pa novi problemi. Še vedno je veliko invalidov, še vedno veliko nesreč pri delu in veliko problemov, ki jih bomo morali nameniti v prihodnje več pozornosti. To so le nekatere od bistvenih dejavnosti, ki ostajajo še vedno pomembna naloga tudi v prihodnjem obdobju. Vaš kongres bo najboljša priprava za to obdobje, vaša stališča pa boste prenesli kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije, je dejal ob koncu svojega nagovora predsednik Mika Špiljak.

prosvetni delavec

List izdajata republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja in Izobraževalna skupnost SRS — Izhaja štiri- najstrednevo med šolskim letom — Ureja uredniški odbor. Direktor in glavni urednik Rudi Lešnik, odgovorna urednica Marjana Kunec, tehnična urednica Tea Dominko. Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanski nasip 28, tel.: 315-585. Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1/1, telefon 22-284, poštni predal 355-VII. Rokopisov in fotografij ne vračamo, posamezni izvod 4 din. Letna naročnina: 80 din za posameznike, za šole in druge ustanove 140 din. Št. tek. računa 50101-603-46509 Tiska ČZP Ljudska pravica. YU ISSN 0033-1643 Po mnenju Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje je list »Prosvetni delavec« prost temeljnega davka od prometa proizvodov (glej 7. odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu).

prečeval njihov monopol pri odločanju o bistvenih vprašanjih organizacije združenega dela. Uveljaviti je treba takšno demokracijo, učinkovito in razredno opredeljeno kadrovsko politiko, ki bo na eni strani zagotavljala odločilen vpliv delavcev v združenem delu in njihovih samoupravnih organov na vse kadrovske odločitve, na drugi strani pa bo omogočala, da bodo izbrani v odgovorne družbene in strokovne organe zares sposobni, ustvarjalni in naši samoupravni socialistični ureditvi predani ljudje.

Zagotoviti je treba varstvo samoupravnih pravic in drugih pravic delavcev ter s tem v zvezi krepiti vlogo in učinkovitost organov samoupravnega delavskega nadzora, sodišč združenega dela in družbenih pravobranilcev samoupravljanja, krepiti moramo politično in pravno

9. kongres zveze sindikatov slovenije

Spoznavati vzroke nasprotij in usposabljati za akcijo

Iz govora Franceta Popita, predsednika CK ZKS

Z 9. kongresom Zveze sindikatov Slovenije in z volilnimi konferencami Socialistične zveze delovnih ljudi sklepamo zbor družbenopolitičnih organizacij, ki smo jih začeli z 8. kongresom ZKS. Na teh zborih smo ocenili sedanje razmere v našem družbenem razvoju in dosedanje dosežke ter se dogovorili za delo v nadaljnjem obdobju.

Kongres zveze komunistov je poudaril, da je izhodišče našega političnega dela socialistični samoupravni položaj delavca in delovnega človeka v združenem delu in družbeni reprodukciji. Čim bolj bomo delavci in delovni ljudje korenito obvladovali pogoje in dosežke svojega in družbenega dela, uspešno opravljali svoje naloge v združenem delu, v družbeni reprodukciji po načelih medsebojne povezanosti, odvisnosti in odgovornosti ter na podlagi delitve po delu, tem bolj se bo v nas utrjevalo prepričanje, da smo na pravi poti.

Naše socialistično samoupravljanje je odgnalo v zavesti delavcev in delovnih ljudi in v naši družbeni ustvarjalnosti že tako močne korenine, da imamo dovolj moči, znanja in sil, da se odločno spopademo z nalogami, ki so pred nami; da smo kritični do svojega dela in napak in hkrati zelo zahtevni glede opravljanja slabosti; da po samoupravno demokratski poti rešujemo najtežje

in najbolj zapletene naloge in se odločno spopademo z ostanki starega v miselnosti, odnosih in ravnanju.

Čprav smo dosegli že lepe uspehe, s tem še ni rečeno, da ni več neskladja med ustavnim družbenoekonomskim položajem delavca, delovnega človeka in občana ter njegovim resničnim položajem — da samoupravno in politično organiziran uveljavlja svojo besedo v vseh družbenih dogajanjih. Pri tem ne gre samo za ostanek preživele zavesti in prakse, marveč se porajajo nasprotja tudi v objektivnih ekonomskih in družbenih razmerah, v katerih se razvijajo samoupravni odnosi.

Naš nadaljnji razvoj je vse bolj odvisen od naše sposobnosti, da odkrijemo najustrežnejše rešitve za samoupravno organiziranost združenega dela. Vselej moramo zbrati dovolj samoupravno spoznansko modrosti ter ob spoznanju naše medsebojne povezanosti, odvisnosti in odgovornosti, ki ima svoj temelj v družbeno lastniški naravi odnosov v združenem delu ter v naši delovni, proizvodni in poslovni povezanosti in odvisnosti ni najti ustrezne samoupravne rešitve. Pri tem je treba spoštovati načelo, po katerem nihče ne uveljavlja svojih interesov na račun drugega, ob podrejanju ali izkoriščanju dela drugih. Utrditi moramo samou-

pravne odnose v vseh oblikah združenega dela, da bi dosegali večje gospodarske učinke, višjo

produktivnost dela in seveda dobre delovne dosežke v neposredni proizvodnji in v delovnem prispevku delavcev v kulturi, zdravstvu, šolstvu itn.

To zahteva od organiziranih subjektivnih sil družbe pod vodstvom zveze komunistov, da spoznavajo družbenoekonomske in idejne vzroke nasprotij ter usposablja delovne ljudi za socialistično akcijo, da bi jih reševali samoupravno, po demokratski poti. Oblike, metode in sredstva idejnopoličnega dela in akcije je nujno prilagajati novim družbenim razmeram, zahtevam in potrebam. Le tako bo mogoče uresničiti sedanje in prihodnje naloge. V tem pomenu naj bi 9. kongres Zveze sindikatov Slovenije na temelju kritičnega pregleda razmer v delavskih sindika-

tih določil organizacijo, strukturo, metode in oblike v skladu z nalogami, ki so pred nami.

Ena temeljnih nalog delavskih sindikatov je, da aktivirajo celoten delavski razred, vsak njegov del in vsakega delavca za demokratično in solidarno reševanje nalog pri sprotnem gospodarjenju in razširjeni reprodukciji, pa naj gre za naloge v zvezi z reprodukcijo temeljne organizacije ali širših oblik združevanja dela ali celotne družbe.

Družbenopolitične organizacije so poklicane, da opozarjajo na slabosti in dajejo ustreznim organom pobude in predloge. Še več — zahtevati morajo reševanje in odpravljanje slabosti. Teh pobud in zahtev je še vedno premalo. Včasih se zdi, da se ob upravičenem poudarjanju temeljnih vprašanj pozablja na

vsakodnevne probleme in težave delovnih ljudi, ki jih je mogoče z malo dobre volje hitro rešiti.

Storiti moramo vse, da dvignemo osebo in družbeno storilnost in povečamo dohodek na temelju moderne organizacije dela, znanosti, tehnologije in drugih dejavnikov, ki vplivajo na rast dohodka. V sedanjem obdobju nam ne morejo pri reševanju naših nalog veliko pomagati zgolj predavanja, v katerih bi ponavljali že stokrat povedane in napisane stvari. Potrebna nam je akcija in vse, kar je z njo neposredno povezano. Sindikat je dolžan, da skupaj z vodilnimi in vsemi drugimi delavci ustvari družbeno ozračje, v katerem bo prevladalo spoznanje, da daje le boljše delo večje rezultate, na katerih edino lahko temeljijo večji osebni dohodki.

Skupne naloge šol in uporabnikov

Iz uvoda v razpravo komisije za izobraževanje, znanost, kulturo in telesno kulturo, ki ga je podala članica sekretariata predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Tilka Blaha

Vzgoja, izobraževanje, raziskovalno delo, skrb za kulturno življenje, telesno kulturo, rekreacijo in oddih delavcev so dejavnosti, ki jih ni mogoče obravnavati posamično, saj so sestavina združenega dela hkrati pogoj in posledica hitrejšega ekonomskega, tehnološkega in samoupravnega razvoja družbe.

Sindikati so si prizadevali, da bi povsod prodrlo spoznanje o višjem vrednotenju in bogatitvi dela, ki mora postati zanimivo in

sabljana — je bilo ena izmed nalog, ki jo je sindikat uspešno uresničil.

Pripomogel je k velikim spremembam na vseh področjih vzgoje in izobraževanja: od akcije za gradnji domov za učence in študente, za razširitev štipendiranja, vzgojnovarstvenih in izobraževalnih zmogljivosti, razvoja celodnevne osnovne šole, podaljšane bivanja, organizirane preskrbe in zagotavljanja brezplačnih učbenikov učencem osnovnih šol itn.

Čprav je že veliko narejenega, pa čaka sindikat prav na področju vzgoje in izobraževanja še mnogo vztrajnega in načrtnega dela. Še vedno ugotavljamo, da združeno delo ni dovolj odgovorno za preobrazbo vzgoje in izobraževanja, zato bo treba predvsem v posebnih izobraževalnih skupnostih in enotah vzpostaviti neposredne vezi med vzgojnoizobraževalnimi organizacijami in uporabniki kadrov ter skupno reševati vsa strokovna, materialna in kadrovska vprašanja. Šola in uporabniki morajo prevzeti neposredno odgovornost za izvajanje skupnih nalog. Svobodna menjava dela za področje vzgoje in izobraževanja namreč ne pomeni le zagotavljanje sredstev, temveč predvsem dogovor o sistemu, načrtih in pogojih izobraževanja. Sindikati se morajo v tem neposrednem dogovarjanju zavzemati za idejna izhodišča, sprejeta v dokumentih Zveze komunistov Jugoslavije in Zveze komunistov Slovenije, — za višje znanje in oblikovanje celotne osebnosti, za permanentno izobraževanje in uveljavljanje izobraževanja za delo in iz dela.

Upreti se bo treba ožkim, tehnokratskim stališčem, ki priznavajo le trenutne — majhne potrebe današnjega časa, ne pa razvojnih potreb prihodnjega družbenoekonomskega in tehnološkega razvoja. Potrebno je tako usmerjeno izobraževanje, ki bo izhajalo iz razvojnih načrtov združenega dela ter pospeševalo hitrejšo modernizacijo proizvodnje in višjo strokovnost dela. Zato da bo postala skrb za otroka zadeva vse družbe, bodo morali sindikati bolj zavzeto sodelovati v šolskih svetih, enotah samoupravnih interesnih skupnosti, krajevnih skupnosti in drugih. Pri združevanju sredstev za dogovorjene programe se bodo sindikati zavzemali tudi za raznovrstne oblike razvoja teh dejavnosti in za to, da bodo kar najbolj sodelovale tiste ustanove in organizacije, ki so usposobljene za vzgojo in izobraževalno delo. Le tako bo mogoče prek svobodne menjave dela tudi delavcem v teh dejavnostih zagotoviti enak družbenoekonomski položaj.

Rešitev: dosledno uresničevanje zakona o združenem delu

Iz razprave Geze Čahuka, predsednika Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti

Ekonomskega položaja vzgojnoizobraževalne dejavnosti ocenjujemo po navadi le glede na prečne osebne dohodke, pripevne stopnje in globalno skupno porabo. Največkrat pozabljamo, da potrebuje vzgojnoizobraževalne delovne organizacije denar ne samo za osebne dohodke, temveč tudi za materialne in funkcionalne stroške, za kakovostno opravljanje načrtovanih nalog. Glede tega je nekoliko drugače v znanstvenoraziskovalnih delovnih organizacijah, vsaj v tistem delu dohodka, ki ga oblikujejo z neposredno menjavo dela med raziskovalno delovno organizacijo in delovno organizacijo materialne proizvodnje. V tem primeru so potrebna sredstva, vračunana v ceno, enakopravno z živim delom.

Kadarkoli so nam podatki o gibanju osebnih dohodkov v vzgojnoizobraževalnih in znanstvenoraziskovalnih delovnih organizacijah kazali — v primerjavi z drugimi panogami in dejavnostmi v združenem delu — močno zaostajanje, smo brž poiskali druge statistične podatke, ki so zmanjšali ostrino in vrednost podatkov o zaostajanju osebnih dohodkov v teh dejavnostih. Kritično ost smo obrnili v drugo smer in razpravljali o preveliki obremenitvi gospodarstva, češ da mu naraščanje skupne porabe zmanjšuje reproduktivno sposobnost. Tu pa smo naredili veliko napako, ker se nismo selektivno lotili usklajevanja skupne porabe z družbeno reproduktivnostjo. Vrednotenje ekonomskega položaja vzgojnoizobraževalne in znanstvenoraziskovalne dejavnosti samo z vidika zmogljivosti gospodarstva pa je ti dve dejavnosti postavljalo v odvisnost od sprotnega ocenjevanja razumevanja in naklonjenosti različnih družbenopolitičnih de-

javnikov. To pa gotovo niso temelji, na katerih bi lahko gradili potrebe in razvoj ter organizacijsko in kakovostno sledili potrebam združenega dela. Tako je vzgojnoizobraževalna in tudi znanstvenoraziskovalna dejavnost, razen v tistem delu, ko gre za neposredno menjavo dela z delovnimi organizacijami, odrijena od dohodkovnih povezav z združenim delom. Pot, po kateri naj bi se dohodkovno vendarle usklajevali z združenim delom, pa je bila izrazito statistična. Dogovorjenih nominalnih sredstev nismo mogli presežati; ne glede na to, če so bila tudi z našim delom ustvarjena večja sredstva v materialni proizvodnji, smo jih morali vračati. Tu je obveljala proračunska logika.

V vzgojnoizobraževalni dejavnosti nenehno dokazujemo, da njen materialni položaj ni enakovreden nalogam, ki jih ima ali pa da ni mogoče zadostiti nalogam, ki jih načrtuje družba. Tega neskladja med sprejetimi nalogami in sredstvi za izvedbo načrtovanih nalog ni mogoče premostiti drugače kot na račun rezerve, ki smo jih iskali povsod in tudi v vzgojnoizobraževalni dejavnosti, vidimo le v kakovosti. Menim, da ni treba navajati statističnih podatkov o povečani kakovosti vzgojnoizobraževalnega dela. Kadar se nam je posrečilo dokazati, da za načrtovane naloge ni dovolj denarja in si izbojevati več denarja, je bila to le začasna in nesistemska rešitev.

Delavci v vzgojnoizobraževalni in znanstvenoraziskovalni dejavnosti smo prepričani, da je rešitev iz teh razmer samo v doslednem izvajanju zakona o združenem delu. Odločno nasprotujemo zavlačevanju izvajanja tistih določb zakona o združenem delu, ki urejajo dohod-

kovne odnose tudi na tako imenovane neproizvodne dejavnosti. Pasivno pozivanje k razumevanju tega, da potrebuje te dejavnosti ustreznejši materialni položaj in neutemeljena postopnost nimata nič skupnega s politično

dosledno zahtevu po čim hitrejšem uveljavljanju zakona o združenem delu v celoti. Čutimo se odgovorne, da zadostimo potrebam združenega dela in vse družbe tako po obsegu kakor tudi po kakovosti. To pa bomo sposobni samo tedaj, če bomo skupaj načrtovali in se dogovarjali glede potreb, jih ovrednotili in zagotovili denar za njihovo uresničitev. Ne moremo biti zadovoljni s tem, da naš materialni položaj ni odvisen od našega dela, temveč največ od splošnih bilanc, na katere združeno delo ne more vplivati.

Čprav zakon o združenem delu še ni povsem zaživel, zlasti glede dohodkovnih odnosov, pa je že prinesel v vzgojnoizobraževalno in znanstvenoraziskovalno dejavnost velike pozitivne spremembe. S tem mislimo organizi-

ranost dela, bolj smotno izrabo živnega dela, racionalizacijo dela in zlasti nagrajevanje po delu in delovnih dosežkih. V zadnjem letu smo veliko naredili zlasti za nagrajevanje po delu predvsem zato, ker menimo, da je tudi v vzgojnoizobraževalni in znanstvenoraziskovalni dejavnosti to bistveno vprašanje za doseganje večjih delovnih dosežkov. Pri tem pa zadevamo na nepremostljivo oviro: sistem oblikovanja dohodka. Ker le-ta ni v skladu z združenim delom, nam tudi v notranji delitvi močno ovira dosledno izvajanje zakona. Ne glede na hoteenje in deloma tudi stimuliranje pa se — utesnjeni med stopnje in limite — nismo sposobni odzivati potrebam združenega dela niti po obsegu niti po kakovosti. Prepočasno uresničevanje resnične svobodne menjave dela je že povzročilo družbeno škodo. Veliko smo zamudili, ker smo premalo skrbeli za kadre v vzgojnoizobraževalni dejavnosti.

Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti je v usmeritvi svojega načrta dela sprejel kot temeljno nalogo uresničevanje svobodne menjave dela. V dogovoru z združenim delom si bomo prizadevali načrtovati naše delo čim bolj natančno. Vztrajati moramo, da bodo načrti, o katerih se bomo po samoupravni poti dogovorili in jih sprejeli, tudi ovrednoteni. Doseči moramo oblikovanje dohodka ne samo po opredeljenem obsegu, temveč tudi po kakovostni izvedbi načrtov. To pa pomeni, da se bomo zavzemali za takšne samoupravne dohodkovne odnose, ki ne bodo ustvarjeni samo na temelju delitve. Delež vzgojnoizobraževalne in znanstvenoraziskovalne dejavnosti morata biti opredeljena že pri ustvarjanju nove vrednosti.

9. kongres zveze sindikatov slovenije

IZ RAZPRAVE KOMISIJE ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST, KULTURO IN TELESNO KULTURO

Delo naj bo zanimivo in smiselno

Iz kongresnih razprav smo izbrali nekatere zanimive prispevke, ki smo jih poslušali prvi in drugi dan kongresa v dvorani mariborske VEKŠ, kjer je delala komisija za izobraževanje, znanost, kulturo in telesno kulturo. V tej komisiji je bilo 60 delegatov in gostov, razpravljalo pa je 44 delegatov. V svojih razpravah so obravnavali področje otroškega varstva, vzgoje in usmerjenega izobraževanja ter študija ob delu, področje delovnih tekmovalnih, telesne kulture, rekreacije ter oddiha in področje kulture in kulturnega življenja delavcev. V bogati razpravi so delegati govorili predvsem o izkušnjah iz svojega neposrednega življenjskega in delovnega okolja. Temeljitost ocenili dosedanje dejavnosti, izmenjali izkušnje in se dogovorili za nadaljnje delo. Podprli so predlog kongresnih sklepov in menili, da zasnovani sklepi omogočajo odločilen vpliv delavcev na zagotavljanje njihovega temeljnega materialnega, družbenega in socialnega položaja. So torej kakovosten temelj za nadaljnje delo.

V obširni razpravi o usmerjenem izobraževanju so delegati poudarjali, da se morajo sindikati še bolj zavzemati za uresničevanje novih družbenoekonomskih odnosov za nadaljnji razvoj posebnih izobraževalnih skupnosti ter enot pri šolah, da bi imele le-te večjo vlogo pri oblikovanju programov, mreže in obsega usmerjenega izobraževanja. Podprli so kongresne sklepe, ki govorijo o nalogah pri uresničevanju zasnove usmerjenega izobraževanja in še posebno tisti del, v katerem se sindikati zavzemajo za celostno samoupravno načrtovanje razvoja OZD in TOZD, večje uveljavljanje znanja, znanosti in ustvarjalnosti dela. Ne le z vzgojnoizobraževalnim sistemom, temveč tudi z drugimi ukrepi bodo morali sindikati vplivati na to, da se bodo mladi in zaposleni bolj odločali za tiste poklice, ki so najbolj potrebni za nadaljnji gospodarski razvoj, predvsem pa omejili prehajanje iz proizvodnih v neproizvodne poklice. Razpravljalci so opozarjali, da se mladina premalo vključuje v nekatere panoge tudi zato, ker še vedno ni dovolj poskrbljeno za vzgojo in zaščito učencev v gospodarstvu saj so ti še vedno marsikje poceni delovna sila.

Tudi izobraževanju naših delavcev v tujini in njihovih otrok so namenili v razpravi precejšnjo pozornost. Opozorili so, da je treba poiskati nove oblike, načine in možnosti za tovrstno izobraževanje — tako za družbenopolitično izobraževanje zdomcev kot tudi za marksistično usmerjenost učiteljev, ki poučujejo na tuje in organizirati celotno izobraževanje otrok v materinem jeziku.

Predšolska vzgoja in varstvo

Francka Kostić:

Potrebe po družbeni vzgoji in varstvu otrok so vsako leto večje. Po dveh sprejetih referendumih za gradnjo šol in vrtcev je bilo v družbeno organizirano varstvo v kranjski občini sprejetih 38 % predšolskih otrok. V primerjavi z drugimi občinami v Sloveniji je občina Kranj na 16. mestu glede na sprejemanje otrok zaposlenih mater (le 13 % otrok na 100 zaposlenih žensk!). Vzrok je, kot kaže, v premajhnih prostorskih zmogljivostih. Kljub iskanju novih oblik družbenega varstva in nenehnemu povečevanju zmogljivosti je vedno več odklonjenih otrok. Med vzroke za to spadajo: zaposlenost žena, ki je dosegla že 50 %, gradnja velikega stanovanjskega naselja na Planini brez ustreznih objektov za vzgojo in varstvo predšolskih otrok, migracijska gibanja, posebno priseljevanje, povečanje števila rojstev ob uvedbi podaljšanega porodniškega dopusta, podaljšana delovna doba, aktivnost starih staršev in večje zanimanje za družbeno vzgojo in varstvo otrok.

Dobro bi bilo, da bi urbanistični načrti upoštevali tudi varstvene objekte hkrati z drugimi. Problem otroškega varstva bo treba reševati sistemsko. V to se bodo morale vključiti vse delovne organizacije ter družbenopolitični in gospodarski dejavniki v občini. Uskladiti bo treba programe in socialno politiko. Vprašanje urejanja otroškega varstva bi morale reševati delovne, pa tudi osnovne organizacije sindikata v sodelovanju s samoupravnimi interesnimi skupnostmi otroškega varstva in drugimi interesnimi skupnostmi. V občini so pereče vprašanje tudi igrišča za katera prispevajo veliko denarja, ljudje pa jih uničujejo in onesnažujejo. Zaželeno

bi bilo, da bi se delovne organizacije in krajevne skupnosti zavzele za urejeno okolje. Ne smemo še nadalje dopuščati, da bi se področje vzgojnovarstvene dejavnosti širilo na račun osebnih dohodkov delavcev v tej dejavnosti. Vzgojno, medicinsko in tehnično osebje dela zaradi zvišanih normativov v težkih delovnih razmerah. Ker so v vzgojnovarstvenih organizacijah zaposlene po večini ženske je veliko odsotnosti zaradi porodniških in bolniških dopustov zaradi nege otrok. Vedno več zaposlenih oboleva zaradi obremenjenosti.

Delegatka je omenila, da delavci na področju predšolske vzgoje nimajo možnosti za rekreacijo v počitniških domovih. Taki domovi pa bi bili zelo dobrodošli glede na skromno življenjsko raven vzgojnovarstvenih delavcev. Kljub pomanjkanju kadra in preobremenjenosti delajo po 30-urnem načrtu za petletne otroke, v mali šoli in pri potujočih vrtcih. Meni, da bi vzgojitelji na predšolski stopnji končno morali doseči večjo družbeno veljavo, ki bi se zrcalila tudi v vrednotenju njihovega dela.

Vera Gabrijel:

Poudarila je, da želijo vzgojnovarstvene delavke z verificirane vzgojne programe po starostnih stopnjah otrok. Predlagala je naj bi podprli željo vzgojteljic, da bi si lahko pridobile višjo izobrazbo, le-to postaja glede naloge, ki jih morajo opravljati, vedno bolj potrebno. Meni, da bi bilo dobro skrajšati učno obveznost vzgojitelja pri vzgojnem delu z otroki. Prav bi bilo, če bi združeno delo pomagalo reševati stanovanjske probleme vzgojteljic z gradnjo kadrovskega stanovanj.

Med delom kongresa (Foto: Joco Žnidaršič)

Osnovna šola

Jožica Mozetič:

Največ težav povzroča uveljavljanje svobodne menjave dela, iz tega izvirajo tudi druge, nemajhne težave. V izobraževalni skupnosti ni povezanosti med uporabniki in izvajalci. Prepozno razpravljamo o načrtih za delo, prepozno sprejemamo samoupravne sporazume o financiranju. Leta 1977 smo naredili hudo napako, ker smo prispevno stopnjo znižali v primerjavi z letom 1976. Zato ni bilo več denarja za varstvo vozačev, šolo v naravi in šolske svetovne službe. Staršem smo na svetih razlagali, zakaj ne bo več teh dejavnosti. Za svoje otroke so zahtevali več ugodnosti in trdili, da so bili kot izvajalci-uporabniki premalo seznanjeni s programi. Vedeli so le za prispevno stopnjo, ki je bila nižja — in s tem so se seveda strinjali. Menim, da ajdovska izobraževalna skupnost ni dobro delala. Postati bo morala resnična vez med izvajalci in uporabniki. Načrti za vzgojo in izobraževanje ne bodo smeli več tako površno mimo delavcev v proizvodnji in kranjancov v krajevnih skupnostih...

Do tega leta so dobile šole denar po številu oddelkov. Mislimo, da to ni prav, saj smo tudi prosvetni delavci plačani po delu. Tak način delitve bi spodbujal k boljšemu delu, pri sedanjih delitvah pa smo v resnici dobili manj, če smo dobro delali in nasprotno.

Prepričani smo, da bo šole potem, ko bomo dosegli predlagano delitev, zaživelo zakonsko določilo o svobodni menjavi dela. Tudi družbena vrednost delavcev v vzgoji in izobraževanju se bo dvignila.

Delavci v osnovnih šolah občine Ajdovščina želimo, da bi se o nekaterih zadevah dogovorili samoupravno v republiki. Osebnih dohodkov delavcev v slovenskih šolah naj bi se razlikovali le po oceni kakovosti in obsega dela — ne glede na to, kje kdo dela. Dogovoriti se moramo o tem, ali je treba delo na predmetni stopnji res višje vrednotiti kot na razredni. Enotno se moramo odločiti, kako bomo vrednotili različno formalno delo in enotno izdelati tudi merila za ocenjevanje kakovosti učiteljevega dela. Sedaj ocenjujemo to »po občutkih«, to pa seveda ni stvarno. Prizadevati si moramo za manjše število učencev, saj pri 36 ali 40 otrocih ni mogoče orga-

nizirati individualnega in skupinskega dela.

Ne smemo pozabiti na učitelje, ki delajo na podružničnih šolah v resnično slabih razmerah. Njihove šole so povečini stare in slabo opremljene, poučujejo več razredov in živijo v neprimernih stanovanjih. Če pa hočemo šole na vasi ohraniti, jim moramo zagotoviti boljši materialni položaj.

Hude težave so tudi s stanovanji. V občini zberemo vsako leto denar samo za tri nova stanovanja, 200.000 din pa nam ostane za posojila in individualno gradnjo. To je seveda le kaplja v morje, saj je na izobraževalni skupnosti sedaj 42 prošenj za stanovanja in 22 za posojila za individualne gradnje.

Letos se je pojavila še nova težava: 7 štípendistk iz ajdovske občine ki so uspešno končale študij na oddelku za razredni pouk v Novi Gorici, ne dobi zaposlitve, ker so vsa mesta zasedena. Upravičena je bojazen, da v prihodnje še več mladih učiteljev ne bo dobilo zaposlitve, če ne bomo pravočasno ukrepali.

V ajdovski občini so začeli pred dvema letoma razmišljati o ustanovitvi dveh celodnevnih podružničnih šol v občini. Ker zanje ni denarja, je ostalo vse le pri besedah. Odpiranje celodnevni šol pa je potrebno, ker v tej občini prevladuje polproletariat. Sedaj je na šolah več oddelkov podaljšane bivanja, to pa je le začasna rešitev. Trajna in najboljša rešitev je celodnevna šola, ki pa je — kot kaže — še dolgo ne bo.

Vlasta Zupancič je opozorila na težave pri načrtovanju dela šol, saj je že kar pravilo, da šole šele sredi leta zvedo, za katere dejavnosti bodo dobile denar.

Poudarila je, da je tudi sindikat soodgovoren za pravočasno sprejemanje družbenih dogovorov o financiranju.

Za osnovne šole je značilno, da je okrog 80 % delovnega načrta predpisanega s predmetniki, učnimi načrti in drugim. Samoupravno se je mogoče dogovoriti le za — ostanek. To pa pomeni da v osnovnem šolstvu ob sedaj veljavnih normativih ne moremo govoriti o prekomerni porabi, čeprav nenehno poslušamo očitke. Podrobne analize naj pokažejo, katera področja res trošijo preveč, menim pa, da je treba omejiti preobsežno porabo na vseh ravneh.

Razpravljalka je opozorila tudi na nizke osebne dohodke učiteljev, ki dosegajo le okrog 80 odstotkov načrtovanih, in na hudo pomanjkanje učiteljev nekaterih predmetov, ki bo leta 1980 — ko se bo veliko učiteljev upokojilo — še hujše.

Anica Gomilšek

je opisala razmere v Halozah glede na socialno razlikovanje v osnovni šoli. Poudarila je, da so socialne razmere otrok v teh krajih še vedno slabe, saj otroci nimajo možnosti za športno življenje, ne brezplačnih učbenikov, ne modernih učnih pripomočkov. Zato ni prav, da se zmanjšuje delež solidarnosti nerazvitim občinam. Za Haloze pomeni to, korak nazaj — v nerazvitost je menila delegatka.

Predlagala je, naj bi udeleženci kongresa proučili opredeljeno solidarnost in meni da ni prav, da se sistem spreminja sredi planškega obdobja.

Marko Kocijan

Kljub prizadevanju za čim boljši vzgojnoizobraževalni sistem so še vedno precejšnje vrzeli v srednjem šolstvu, posebno na področju poklicnega šolanja. V Sloveniji je približno 22000 mladih, ki sklenejo učno pogodbo v organizacijah združenega dela ali pri zasebnikih, to je tam, kjer se izobražujejo neposredni proizvajalci. V zadnjem času pa ugotavljajo, da je teh delavcev vedno manj, saj se usposabljaajo za »pisarniške poklice«.

Usmerjeno izobraževanje

Vida Seljak

meni, da nismo bili dovolj dejavni in da nismo delovali usklajeno — ne uporabniki ne izvajalci — glede na uvajanje usmerjenega izobraževanja v prakso. Opisala je stanje na Goriškem in poudarila potrebo po spremembah v naši vzgoji in izobraževanju na vseh stopnjah, od predšolske vzgoje do univerze.

Mladi se odmikajo od proizvodnih poklicev in premalo upoštevajo potrebe združenega dela, kar jim sedanjí šolski sistem in sedanja šolska mreža tudi omogočajo. Potrebe na Goriškem kažejo, da bi se moralo 60 do 70 odstotkov mladih vpisati v poklicne šole, drugi v srednje šole. Dogaja pa se nasprotno: od 645 učencev se je lani le 185 učencev ali 28 odstotkov vpisalo v dve ali triletné poklicne šole in 70 odstotkov v srednje šole.

Za kaj gre? Če želi učenec končano poklicno šolo nadaljevati šolanje, mu je za večino strok zaprta pot do nadaljnjega izobraževanja. Po končani poklicni šoli lahko nadaljuje šolanje samo na delovodski šoli ustrezne smeri, na tehniški srednji šoli (za nekaj profilov) in ko šolanje konča, ostane še vedno na srednji stopnji izobraževanja. Zakaj ne bi imeli inženirja praktičnega dela in uvedli na tehniški fakulteti študij prve stopnje? Kvalificirani delavec se lahko izobražuje le na delovodski šoli tiste smeri, ki jo opravlja v praksi.

V srednjih strokovnih šolah je precej oddelkov za odrasle, v katerih si delavci iz proizvodnje pridobivajo nadaljnje strokovno in teoretično znanje. Stroške tega šolanja morajo plačati povsem sami. Nasprotno pa je diplomantom visokih šol po končanem študiju — potem ko so že pridobili teoretično znanje — omogočen brezplačen študij ali pa »pripravnništvo« v organizacijah združenega dela, kjer se lahko pridobijo praktično znanje. To pomeni, da imamo dvojna merila — v škodo tistega, ki že dela v praksi pa si želi pridobiti dopolnilno teoretično znanje.

Razpravljalec je opozoril tudi na tale problem: zaradi slabih sistemskih rešitev se iz šole nekatere rih kadrov preveč, saj sistem dopolnjuje, da zasebniki ali organizacije združenega dela sklepajo učne pogodbe — te pa so dokument za vpoklic k teoretičnemu pouku v šolski center. Učenci poklicnih šol so ponekod še vedno poceni delovna sila, usmerjanje v poklicno izobraževanje ne poteka načrtno glede na potrebe. Ko se pojavljajo presežki delovne sile si mladi izberejo lažji in donosnejši poklic. To pomeni, da podaljšujemo poklicno šolanje iz treh na pet ali šest let.

Drugo vprašanje, ki spremlja problematiko poklicnega izobraževanja, je varstvo pri delu pri praktičnem pouku v šolah, organizacijah združenega dela ali pri zasebnikih. To je problem, ki ga je treba še bolj zavzeto obravnavati, saj ne zadeva samo učitelje praktičnega pouka. Tu je sindikat še posebno odgovoren, ker gre za mlado osebnost, jutrišnjega proizvajalca. Dokler bodo nesreče rasle hitreje od fizičnega obsega proizvodnje in zaposlovanja ob tehnološko bolj dovršenih strokah in opreми, se nam vsiljuje ocena, da moramo v organizaciji varstva pri delu nekaj spremeniti.

Neskladje se kaže tudi pri izbiri smeri na srednjih šolah: 14 % učencev se je vpisalo v tehniške šole proizvodne smeri, 125 % druge tehniške šole (ekonomsko, administrativna, zdravstvena itd.). Enako je pri vpisu na višje in visoke šole, saj se 66 odstotkov vseh odloča za družboslovne smeri. Še večja nesorazmerja so na področju izobraževanja ob delu, kjer je vpis popolnoma neusmerjen in stihijski. Na razne višje upravne, organizacijske in komercialne šole je vpisanih približno 600 slušateljev (okrog 30 odstotkov je kadrovske usmerjenih), na višje šole tehniške smeri pa le 100. Enaka razmerja veljajo za srednje šole.

Potrebno je dobro sodelovanje vseh dejavnikov, da bi to neskladje odpravili. Premalo smo doslej razmišljali predvsem o naslednjih problemih:

9. kongres zveze sindikatov slovenije

usmerjenem izobraževanju niso ne učitelji ne delavci v delovnih organizacijah poglobljeno razpravljali, tako da bi nakazali resnične želje in pripombe o tem, kakšno šolo potrebujemo. Čimprej bi morali začeti načrtno izobraževati učitelje za usmerjeno izobraževanje, poklicno svetovanje pa usmerjati ob upoštevanju želja in sposobnosti posameznikov. Nujen je nadzor nad vsemi oblikami izobraževanja, in podpora vsem tistim oblikam, ki so v korist združenemu delu.

Metka Zupanek:
Odgovornosti in nalog pri preobrazbi vzgoje in izobraževanja ne moremo in ne smemo prepuščati samo delavcem na tem področju družbene dejavnosti. Uspeh je mogoče zagotoviti le s skupnimi napor.

Meni, da so za uspešen prehod na usmerjeno izobraževanje zelo pomembni dogovori s sosednimi občinami, v regiji in v republiki. Nekatere usmeritve, npr. v domski občini segajo celo prek republiških meja. Opredeliti je treba kdo bo nosilec določene usmeritve in kakšna bo usmeritev. Sindikati se morajo odločno prejeti težnji po gradnji centrov za usmerjeno izobraževanje, ki ne bodo temeljili na dogovorih in malizah. Pri oblikovanju srednjega usmerjenega izobraževanja v občini Domžale izhajalo iz edine stopnje razvitosti srednjega šolstva. Doslej so v občini izhajale: kovinarska, usnjarsko-galanterijska in ekonomska (za široki profil ekonomskega tehničarja).

Eno izmed temeljnih vprašanj je usmeritev s kratkoročni in dolgoročni programi OZD, predvsem v materialni proizvodnji. Ugotavljajo, da doslej načrtovanje kadrov v OZD ni bilo glavni element njihovih srednjedrugi usmeritvah, ki jih potrebuje združeno delo, in agroizvitvo—veterinarstvo. Na tem področju zelo primanjkuje kadrov, predvsem ozkega profila.

To izobraževanje je potrebno predvsem ljudem na usmerjenih kmetijah. Predvideno je, da bi bila Biotehniška fakulteta — TOZD za živinorejo na Rodici eden od dveh centrov za področje kmetijskega šolstva v Sloveniji.

Martin Frece:
Načrti usmerjenega izobraževanja morajo upoštevati uvedbo moderne tehnologije v delovnih organizacijah, da bodo mladi po končanem šolanju kos nalogam, ki jih bodo čakale. Organizacije združenega dela bi morale bolj zavzeto sodelovati pri izdelavi programov usmerjenega šolstva;

to je njihova pravica in dolžnost, saj le one vedo, kakšne kadre bodo potrebovale v prihodnje. Delegat je opozoril, da je nujno povezovanje vsebin usmerjenega izobraževanja tudi glede kadrovskih priprav, saj se bo vsebina močno spremenila glede na sedanji program. Ustrezno bi se morali pripraviti predvsem pri praktičnih strokovnih predmetih. Opozoril je, da bi učence pri šolanju morali spremljati strokovnjaki: psiholog, pedagog, zdravnik. Ti naj bi svetovali in odločali pri usmeritvi mladine v nadaljnje ustrezne šole, da bi se izognili problemom »odpisanih«. Delegat meni, da bomo načrte dobro uresničevali le, če se bomo pravočasno kadrovske in materialno pripravili, in če bodo sodelovali pri pripravi načrtov tudi izvajalci—učitelji.

Mihaela Zelenc:
Sindikati se morajo zavzemati predvsem za programirano izobraževanje ob delu in iz dela. Opažajo, da primanjkuje v občini Idrija kvalificiranih delavcev. Ugotavljajo pa, da tretjina štipendij, ki so bila razpisana za poklic kvalificiranega delavca, ostaja neizrabljena. Vzroke je treba iskati v pomanjkljivi povezavi med izobraževalnimi organizacijami in OZD, ali pa morda v nepravem načrtovanju kadrov. Morda bi bilo treba razpisati več poklicev, za katere se odločajo ženske? Morda bi bilo potrebno več usmerjenja v poklicno izobraževanje, več ogledov dela v tovarnah? Štipendije bi bilo treba razpisati javno že v začetku koledarskega leta. Razmisliti bi morali, ali je družbeno vrednotenje teh poklicev primerno. Sindikati naj bi ta vprašanja proučili in jih začeli ustrezno reševati.

Izobraževalne organizacije bodo morale več vložiti v organizacijo praktičnega pouka tudi v oddelke za odrasle. Upajati bo treba takšne metode, ki bodo navajale na samostojno učenje in skrajšale pot do uporabnega znanja. Premalo je ustreznih šol in programov, ki jih potrebuje industrija (le 57 odstotkov delavcev v SRS v industriji ima le osnovno šolo ali pa še te ne). Delegatka meni, da ni prav, da odpiramo oddelke za redno šolanje in za izobraževanje odraslih, ne da bi prej ugotovili potrebe in dobili soglasje širše skupnosti. Glede tega je potrebno tesno sodelovanje med OZD in izobraževalnimi organizacijami. Sindikati naj bodo na to vprašanje še posebno pozorni. Poskrbeti je treba, da se bodo učitelji bolje seznanili z delom v delovnih organizacijah, strokovnjaki iz delovnih organizacij, ki bodo sodelovali v izobraževanju, pa se morajo tudi pedagoško usposobiti.

Sindikati naj bi posvetili posebno pozornost potrebnemu družbenopolitičnemu izobraževanju delavcev — s prilagojenim programom, dostopnim izražanjem in časom usklajenim z njihovimi potrebami.

Čas je, da začne tudi področje vzgoje in izobraževanja določati ceno svojim storitvam, svojemu delu, in postane hkrati skupna naloga združenega dela in šole.

oskrbnina manjša. Oskrbnina je v domovih tolikšna, da jo nekateri težko zmorejo (posebno učenci iz drugih republik, ki imajo veliko potnih in drugih

Izobraževanje naših delavcev v tujini in šolanje njihovih otrok

Miroslava Geč Korošec:

Sindikat delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije bi moral postati dejavnejši pri reševanju problematike izobraževanja naših delavcev v tujini in šolanju njihovih otrok. Bolj bi moral skrbeti tudi za idejno in strokovno izpopolnjevanje in usposabljanje vseh pedagoških delavcev.

Vzgoja in izobraževanje sta najpomembnejša, uresničimo pa ju lahko le z raznimi novimi načini vzgojnoizobraževalne dejavnosti naših delavcev v tujini. Pri tem gre predvsem za družbenopolitično in samoupravno izobraževanje naših delavcev. Še nadalje moramo razvijati razne oblike sodelovanja z našimi delavci v tujini, kot npr. sodelovanje prek druženj in klubov, sestankov in seminarjev. Večji poudarek naj bi dali raznim občasno pripravljenim sestankom z zdomci v Sloveniji. Dolžno pozornost bi morali posvetiti dopolnilnemu izobraževanju otrok v materinski. Doslej je bila na

stroškov). Izobraževalna skupnost Slovenije naj izenači predpise za velikost vzgojne enote z drugimi republikami. (SRS-30 učencev na enoto, SR Srbija pa od 15 do 25)

območju ZR Nemčije, kjer je največ naših otrok, dejavnost slovenskih in jugoslovanskih sindikatov premalo učinkovita in načrtna. Zelo pomembno je tudi pedagoško delo s predšolskimi otroki. Potrebno bi bilo, da bi se vključili v posamezne projektne skupine pri inštitutih za pedagoško in socialno delo z otroki naših zdomcev v državah gostiteljicah in tako sodelovali pri oblikovanju posameznih modelov pedagoškega dela s predšolskimi in šolskimi otroki naših zdomcev.

Naš sindikat je že deloval na področju idejnega in strokovnega izpopolnjevanja in usposabljanja pedagoških delavcev. Dobro je sodelovanje mariborskega sindikata z Marksističnim centrom Univerze v Mariboru, ki sta pripravila in izvedla načrtno idejno izpopolnjevanje vseh visokošolskih učiteljev. Manj sistematično so bili tega deležni drugi učitelji in vzgojitelji. Tudi za načrtno izpopolnjevanje na tem področju bo treba v prihodnje bolj poskrbeti.

Izobraževanje za delo in ob delu

Vinko Omprej iz Raven je govoril o izobraževanju ob delu in za delo. Navedel je podatke, ki kažejo, da se je med zadnjima kongresoma zveze sindikatov zelo razvilo osnovno šolanje odraslih. Kljub temu je bilo ob koncu leta 1976 v industriji še vedno 38,7% delavcev brez končane osnovne šole, v vsem slovenskem gospodarstvu pa 33,2 odstotka. Ta dodatka sta za letošnje leto verjetno bolj ugodna. Verjetno se v zadnjih dveh letih razmere niso dosti izboljšale, saj na primer v občini Ravne na Koroškem od okrog 11.500 zaposlenih konča osnovno šolanje samo 40 slušateljev na leto, torej manj kot 0,5 odstotkov.

Sindikati bi se morali še bolj zavzeti tudi za strokovno in družbeno izobraževanje delavcev ob delu in za delo. Iz poročila je razvidno, da ima v Sloveniji 49 odstotkov zaposlenih samo osnovno šolo, v industriji pa kar 57 odstotkov. Statistike kažejo, da glede tega zaostajamo celo za manj razvitimi republikami. Izobraževanje ob delu se je v zadnjih dveh letih sicer povečalo, vendar pa je bilo usmerjeno predvsem na administrativne, ekonomske, upravne in druge družboslovne smeri. Posledica tega je, da dobri delavci bežijo iz proizvodnje v administracijo, s tem pa se precej zmanjšuje produktivnost v gospodarstvu.

Razpravljalci je navedel precej vzrokov za take razmere: — usmerjenost delavskih univerz v družbeno in manj v strokovno izobraževanje, — slabosti pri ugotavljanju kadrovskih potreb, — razširjanje najrazličnejših potrebnih in nepotrebnih administrativnih služb, — to, da so nekateri delavci še vedno nagrajevani po zelo zahtevnih normah, drugi pa so privilegirani.

— podcenjevanje fizičnega dela.

Vinko Omprej je predlagal, naj občinski sindikalni sveti proučijo, kako je z izobraževanjem ob delu na njihovih območjih ter skupaj z delavskimi univerzami in izobraževalnimi centri pripravijo ukrepe za izboljšanje razmer.

Marjan Lah

meni, da bi se morali sindikati zavzeti predvsem za to, da bi do prihodnjega leta dosegli, da bi postal razpis instrument za načrtno razvijanje in usmerjanje izobraževanja. Treba bo pomagati organizacijam združenega dela, ki naj bi prek posebnih in občinskih izobraževalnih skupnosti skušale usmerjati in načrtovati v sodelovanju z izvajalci—delavskimi univerzami in drugimi. Glede omejevanja in spodbujanja nekaterih smeri izobraževanja ob delu meni, da je treba opozoriti na vzroke, zaradi katerih nastajajo nesorazmerja med izobraževanjem za proizvodne in neproizvodne poklice.

Z razpisi in drugimi sredstvi načrtovanja bomo lahko vplivali na ustreznejšo strukturo izobraževanja ob delu in zavezili stihijske tokove. Opozoriti je treba na neustrezne odnose glede nagrajevanja strokovnih proizvodnih poklicev, na eni strani ter administrativnih in drugih na drugi strani. Zato se bomo morali usposabljanja za samoupravno načrtovanje ka-

drovskih potreb in hkrati ustreznejše materialno in družbeno vrednotiti strokovno proizvodno delo glede na druge vrste dela.

Ob prekomernem naraščanju administracije, ki hkrati spodbuja željo po šolanju v administrativni smeri, se moramo vprašati, kakšni so delovni pogoji za delo v določenih panogah predvsem za ženske poklice.

Predlaga, da bi se sindikati zavzeli za odpravljanje vzrokov, ki porajajo neustrezno strukturo izobraževanja pri delu. Izobraževalne organizacije bodo morale bolj odgovorno ravnati glede obsega in strukture poklicnega izobraževanja nekaterih smeri. V nekaterih smereh izobraževanja so danes zelo široke možnosti (upravno administrativno, ekonomsko in komercialno smer), manj pa je možnosti za vertikalno poklicno napredovanje delavcev nekaterih proizvodnih smeri.

Potrebno in pomembno je delavcem omogočiti nadaljnje šolanje v skladu s potrebami; to izobraževanje pa je treba približati delavcu glede na vsebino metode in kraj izobraževanja. Pri tem imajo pomembno vlogo delavske univerze in izobraževalni centri ob šolah, saj prav te organizacije načrtno, poklicno in dopolnilno približujejo izobraževanje delavcem in s tem zagotavljajo pridobivanje izobrazbe.

Problematika narodnostno mešanega-območja — Prekmurje

Bojan Hojnik je poudaril, da so z zadovoljstvom sprejeli v predkongresnih razpravah stališča o izenačevanju pogojev pri vzgoji in izobraževanju otrok in prizadevanje sindikata za izboljšanje materialne podlage vzgojnovarstvenih zavodov in osnovnih šol, zavzemanje za razširitev dopolnilnih oblik vzgojnoizobraževalnega dela in pobude za hitrejši prehod na celodnevno osnovno šolo. Agrarno Prekmurje s svojo posebno strukturo prebivalstva dobiva izdatno pomoč širše slovenske skupnosti za reševanje teh problemov, to pa seveda še ne pomeni, da ne bodo v prihodnje sposobni sami reševati večji del problematike vzgojnoizobraževalnega področja.

Opozoril je na nekatere probleme, ki se porajajo v vzgoji in izobraževanju v pomurski regiji, ki pa bi jih bilo mogoče ob

ustrezni podpori uspešno rešiti. Gre za reševanje problematike z dvojezičnega območja. Uspehi, ki smo jih dosegli, niso majhni. Zavedati se moramo, da gre za posebno obliko vzgojnoizobraževalnega dela, ki smo ga v programih jasno začrtali in pomeni drugim evropskim večnarodnim državam zgled — kako je mogoče z medsebojnim razumevanjem in spoštovanjem vseh narodnosti zagotoviti socialno varnost in enakopraven razvoj. Za uspešnejše reševanje teh problemov v prihodnje predlaga: Vse otroke narodnostno mešanega območja bi morali dve leti pred vstopom v dvojezične osnovne šole vključiti v dvojezične otroške vrte. Potrebno bi bilo skrbeti za nenehno jezikovno izpopolnjevanje pedagoških delavcev, načrtno spremljati delo in uspešnost dvojezičnih vzgojnoizobraževalnih organizacij, pritegniti k sodelovanju ustrezne ustanove v Sloveniji in hunkogarski inštitut iz Novega Sada.

Poseben problem je izdajanje dvojezičnih učbenikov, ki jih šole dobivajo iz Vojvodine. Zato bi bilo treba s Pokrajinskim zavodom za izdajo učbenikov iz Novega Sada in izobraževalno skupnostjo Slovenije skleniti sporazum; vrzel povzroča tudi pomanjkanje slovensko-madžarskega slovarja, ki pa ga sedaj pripravljajo. Težavna je tudi nabava učil za madžarski narodnostni program, ker ni odobren uvoz. S sosednjo Madžarsko republiko bi morali podpisati dogovor o uvozu. Načrtno bi morali povezati naše in madžarske vzgojnoizobraževalne ustanove in za to sodelovanje zagotoviti ustrezno materialno osnovo. Dobro bi bilo vključiti čimveč otrok v celodnevno osnovno šolo in uzakoniti, da bi madžarski jezik uvedli v nekatere strokovne šole in uradno v predmetnik.

Maribor, mesto gostitelj, je s prirčno dobrodošlico sprejel delegate 9. kongresa ZS Slovenije (Foto: Joco Žnidaršič)

Domovi učencev srednjih šol

Boževnik Nikola
je govoril o domovih za učence v Slovenskem. Čeprav ta problem že dalj časa rešujemo, in tudi že gradimo veliko domov, ostaja vprašanje še vedno pereče: veliko učencev se še vozi od doma, dosti pa jih še plačuje izredno veliko stanarine. Povečati je treba, da je učni uspeh učencev, ki so v domski oskrbi boljši kot uspeh vozačev. Poudaril je, da delajo tisti, ki so zaposleni v domovih v zelo težkih ra-

zmerah. Ljudje se v domovih neradi zaposlujejo, zato jih veliko poišče delo drugje. Razčlenitev delovnih obveznosti kaže, da so obremenitve delavcev v domovih celotedske in tudi nočne. Za boljše in uspešnejše reševanje te problematike predlaga, naj bi še vedno v domovih učenc dovolili nočno delo žensk in ga ustrezno nagradili. Izobraževalna skupnost Slovenije naj bi odvajala sredstva za tehnično administrativna opravila, tako bi bila

čim bolje se bomo poznali

Predloga za uvedbo celodnevne šole v Središču

Za bolj življenjski predlog

Prepričani smo, da bo mogoče z dobrim sodelovanjem med Osnovno šolo Središče ob Dravi in krajevno skupnostjo, izpeljati zamisel o uvedbi celodnevne osnovne šole, ki jo predlaga šolski kolektiv. Dolgoročno bi z uresničitvijo njihovega načrta pridobili v šoli in kraju kadre, ki bi pripomogli k hitrejšemu razvoju vzgoje, kulture in družbenopolitičnega življenja na tem vaško-industrijskem območju.

O šoli in kraju smo se pomenkovali s tajnikom krajevne skupnosti Dragom Kaničem in z ravnateljico Marijo Viher.

Kako nameravate organizirati celodnevno delo v šoli Središče ob Dravi?

Po občinskem programu — je dejala ravnateljica Marija Viher, — bomo dobili v ormoški občini prvo celodnevno osnovno šolo na podružnični šoli Kog. Ker pa imamo pri nas enoizmenski pouk, bi tudi pri nas lahko prešli na celodnevno delo. Po prvotni zamisli naj bi uvedli celodnevno šolo v vseh razredih. Ker pa je za leto 1979 in 1980 predvideno manj denarja (solidarnost po novem!) smo se odločili, da jo bomo uvedli le polovično. Občinska izobraževalna skupnost Ormož meni, naj bi imeli na naši šoli celodnevno delo le nižji razredi, učitelji pa ugotavljamo, da to ne bi bilo smotno. Zakaj? Če bi uvedli celodnevno osnovno šolo le v petih oddelkih nižjih razredov, bi bila rešitev kratkoročna. Ker se število učencev nenehno zmanjšuje, zgubimo vsako leto po en oddelk. Tako imamo v tem šolskem letu po en oddelk v prvih treh razredih, dva oddelka četrtega razreda, en oddelk petega razreda in po dva oddelka šestega, sedmega in osmega razreda. V naslednjih letih bo imela na višji stopnji polno obveznost le slaviška, vsi drugi pa bodo morali dopolnjevati učno obveznost s poučevanjem drugih predmetov. Prav letos se nam je posrečilo dobiti ustrezno usposobljene učitelje za predmetni pouk. Prihodnje leto bomo dodelili tudi dve družbeni učiteljski stanovanji v kraju.

Ob tem, ko imamo razen ustrezne telovadnice — sedaj telovadijo otroci v bližnjem domu prosvetnega društva — na voljo dovolj prostora in trenutno tudi dovolj ustrezno usposobljenih učiteljev, menimo, da bi morali uvesti pri nas celodnevno osnovno šolo v višjih oddelkih. Obdržali bomo učitelje in kraj bo bogatejši za nekaj kulturnih, športnih in družbenopolitičnih delavcev.

O našem stališču sem obvestila občinsko izobraževalno skupnost in Zavod SRS za šolstvo ter predstavnike zavoda povabila, naj si ogledajo naše prostore in ocenijo, kakšne so možnosti ter zagotoviti razvoj šoli in kraja.

DVE PLATI DELEGATSTVA

Kako sodeluje šola s krajem ter krajevna skupnost in njena delegacija s šolo?

Dobro leto sem tajnik krajevne skupnosti Središče ob Dravi in zrasel sem iz tega šolskega kolektiva — je povedal Drago Kanič. Sodelovanje je celostno; učenci sodelujejo v mnogih delovnih akcijah v krajevni skupnosti in TOZD Gosad, člani sveta krajevne skupnosti in vodstvo šole zelo resno, temeljito in sproti obravnavajo šolsko problematiko v kraju in občini na vedno sklepni delegaciji za

vzgojo in izobraževanje pri krajevni skupnosti in izmenjavajo delovne izkušnje.

Prepričan sem, da bo povezava še boljša sedaj, ko smo na nedavni seji sveta krajevne skupnosti izvolili delegata za svet šole.

Podpiramo zamisel šole, naj bi najprej prešli na celodnevno delo višji razredi.

Povedati pa moram, da nismo zadovoljni s povezavo med našo krajevno skupnostjo in njeno delegacijo za vzgojo in izobraževa-

bra še ni sestala. V tem času sta bili že dve seji skupščine občinske izobraževalne skupnosti.

Izvršni odbor občinske izobraževalne skupnosti je imel od tedaj štiri seje. Od devetih članov se dosedaj dva — oba iz zbora uporabnikov — še nista udeležila seje izvršnega odbora.

Tudi drugi člani izvršnega odbora iz zbora uporabnikov so se slabše udeleževali sej izvršnega odbora kot delegati zbora izvajalcev.

STANE JESENOVEC

Marija Viher in Drago Kanič, odlična sodelavca v šoli, krajevni skupnosti, kulturnoprosvetnem društvu in drugod. Dva izmed 2800 krajanov krajevne skupnosti Središče ob Dravi in 1300 prebivalcev Središča, ki sta ponosna na kraj in njegove prebivalce — marljive delegate in delavne kulturnike; tudi mladina ne zaostaja, saj je pripravljena sodelovati v vsaki delovni akciji

nje ter občinsko izobraževalno skupnostjo.

Kot delegacija, ki je vedno sklepna in vedno pošlje na skupščino svojega delegata, menimo, da prejemanje gradiv za sejo skupščine nekaj dni pred sejo resno ovira naše delo in samoupravno odločanje. Napak je tudi to, da prejme gradivo le predsednik delegacije, ne pa tudi krajevna skupnost. To pomanjkljivost bo treba kmalu odpraviti, da bomo samoupravni

organi krajevne skupnosti lahko odgovorno skrbeli za dobro delo delegacije.

Ob podatkih o delu delegacije iz krajevne skupnosti Središče ob Dravi pa si oglejmo še tele podatke: delegacija za vzgojo in izobraževanje pri krajevni skupnosti Ormož, vodi jo predsednik Maks Antolič, v njeni sestavi pa je tudi član izvršnega odbora občinske izobraževalne skupnosti Franc Debeljak, se do 24. okto-

Pripravljajo skupne službe

Miroslav Tramšek, do nedavna je bil ravnatelj na osnovni šoli Miklavž pri Ormožu, je od letošnjega 1. septembra poklicni predsednik izvršnega odbora občinske izobraževalne skupnosti Ormož.

— V pogovoru je dejal; — Pri nas je to poklicna funkcija, zato sem moral opustiti delo ravnatelja. Za delegata posebne delegacije za vzgojo in izobraževanje sem bil izvoljen v krajevni skupnosti Miklavž pri Ormožu in sedaj sem delegat — uporabnik v izvršnem odboru.

Ormoška izobraževalna skupnost ima tajnico in računovodkinjo (ena oseba) za skupnost otroškega varstva, opravljamo pa tudi nekatere naloge za skupnost socialnega skrbstva in raziskovalno skupnost.

Družbenopolitične organizacije in skupščina ormoške občine menijo, naj bi v začetku prihodnjega leta organizirali skupne strokovne službe za vse samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti. Pripravljamo reorganizacijo, vendar še ne vemo, kako naj bi bile te službe izoblikovane. Verjetno bodo v njih trije do štiri referenti za eno, dve ali več interesnih skupnosti in vodja služb. S. J.

Občinska izobraževalna skupnost Ormož

Skrčena programa za leti 1979 in 1980

Za uresničitev letošnjega enotnega in dogovorjenega programa so predvideli v Občinski izobraževalni skupnosti Ormož 39,99 milijona dinarjev. Iz republiških solidarnostnih sredstev bodo prejeli 21,40 milijona dinarjev. Dejali so, da pritekajo solidarnostna sredstva zelo počasi in neredno. Tega denarja bo

prihodnje leto manj kot letos. Tudi leta 1980 bo tako.

Če bodo potrebovali 1979 leta 36,13 milijona din za uresničitev enotnega programa in 6,96 milijona din za izpolnitev dodatnega, dogovorjenega programa, skupaj torej 43,09 milijona din, se bo zbralo na njihovem tekočem računu iz slovenskih solidarnost-

nih sredstev le 19,28 milijona ali 90 odstotkov letošnjega denarja.

Kje bo treba krčiti? Takole nam povedali:

— Sledili bomo sklepu občinske koordinacije, da področja ne smemo obremeniti z višjo prispevno stopnjo. Ta je že tak med najvišjimi v Sloveniji 33,14 %, od tega 5,39 % za izobraževanje. Kljub temu bomo morali na domačih tleh najti več denarja za uresničitev dodatnega programa in v vzgoji in izobraževanju še bolj varčevati kot doslej.

To pa pomeni, da bo treba skrajšati program celodnevne osnovne šole, podaljšanje bivanja študentiranja in odložiti uvedbo strokovne skupine (psiholog, pedagog in socialnega delavca) za naše šole in črtati sredstva za potrebe investicij iz našega programa.

Naj navedem primere. Celodnevno osnovno šolo smo namravali prvotno vpeljati na podružnični šoli Kog in na šoli Središče ob Dravi. V prvi se skupščini učencev in učenek (kombinirani oddelki) že navaja na celodnevno delo, za drugi pa načrtuje občinska izobraževalna skupnost za sedaj le prehod nižjih razredov. Trenutno imamo na naši šoli 16 oddelkov podaljšane bivanja. Malo šolo organiziramo za otroke, ki niso v vzgojnovarstvenih enotah. Ker so te pri vsi-

Izobraževati za današnji čas

Krajevna skupnost Črniče je nekako na pol poti med Ajdovščino in Novo Gorico. Ima podružnico, štirirazrednico osnovne šole Dobravlje. O tem, kako dela ta šola, kako uresničuje predpisane vzgojnoizobra-

ževalne smotre, in o delegaciji za občinsko izobraževalno skupnost Ajdovščina smo se pogovarjali s predsednikom sveta krajevne skupnosti Črniče Antonom Šinigojem:

— Iz petih vasi prihaja letos v podružnično šolo Črniče 91 dečkov in deklic. Nekako pred petnajstimi leti smo imeli tudi v Črničah popolno osemletko. Ko je prevladovala težnja, da je treba šole centralizirati, mislili so, da bomo vsi živeli v mestih, smo tudi v Črničah izgubili višje razrede. V zadnjem času večkrat slišimo želje, naj bi v večjih krajih spet imeli popolne osnovne šole.

Vemo, da prihajajo sedaj učitelji v podružnične šole iz večjih krajev. Po svojem delu se vra-

Drobne iz Ormoža

UČBENIKI — Vse osnovne šole sodelujejo v akciji za nakup učbenikov. V Veliki Nedelji so preskrbeli z učbeniki vse učence, v Miklavžu pa jih organizirano oskrbujejo že nekaj let. Letos so prejeli učbenike še učenci 7. razreda, naslednje leto pa jih bodo deležni učenci vseh razredov. V šoli imajo tudi trgovino s šolskimi potrebščinami. Nekateri šole so načrtno kupovale učbenike in jih sedaj sposojajo učencem za 10-odstotno sposojevalnino.

PLAVALNI TEČAJI — Šola v naravi je v ormoški občini skržena na plavalne tečaje v ormoškem plavalnem bazenu. Izobraževalna skupnost je prispevala za tečaje 60 tisoč din.

PREHRANA — Vsi učenci ormoških osn. šol (2.382) prejema malico, veliko pa jih na šolah tudi kos. Občinska izobraževalna skupnost plača učencem iz socialno šibkih družin malice in kosila, vozačem pa kosila. Letos so namenili za prehrano 400 tisoč din, ker je v ormoški občini še veliko otrok iz večjih družin in iz takih, v katerih je zaposlen le en član in imajo zato nizke dohodka.

PREVOZ OTROK — Za prevoz otrok bodo letos namenili v ormoški izobraževalni skupnosti milijon dinarjev.

POVEZANI KRAJI — v ormoški občini imajo osem krajevnih skupnosti. S samoprispevom občanov se bo letos posrečilo doseči, da bodo vsa krajevna središča povezana z Ormožem, z asfaltirano cesto.

DODATEK — Za težko delovno mesto, tj. za delo v kombiniranem oddelku prejema dodatki le učitelji in učiteljice šestih oddelkov.

STANOVANJA — Tudi v ormoški občini imajo premalo stanovanj za učitelje. Zato so začeli razmišljati o združevanju denarja za stanovanja in o tem, da bi izrabili denar, ki ga daje stanovajska skupnost Slovenije nerazvitim občinam (30 odstotni delež) za zidavo družbenih stanovanj (15 odstotkov denarja so nepovratna sredstva, 15 odstotkov pa je posojila). Menijo, da bi morali tudi učitelji več prispevati.

V osnovni šoli Središče ob Dravi je letos za 12 oddelkov otrok. V vsakem oddelku jih je od 20 do 30. Ker ne dosegajo poprečnega števila učencev na oddelk, imajo veliko težav zaradi pomanjkanja denarja. Učitelji so imeli letos najnižje osebne dohodka izmed vseh prosvetnih delavcev v ormoški občini. Prostora je sicer dovolj, premalo pa ima sodobnih učil. To je posledica politike občinske izobraževalne skupnosti, ki je ob omejenih sredstvih ta najprej usmerjala v gradnjo in obnovo šolskih poslopij, zmanjkalo pa jih je za sodobna učila. Sedaj vijo spet v negotovosti. Na kateri stopnji bo celodnevna osnovna šola? Od te odločitve je odvisen nadaljnji razvoj šole in kraja.

čajo tja, kjer stanujejo. Zato je težko povezati učitelja, šolo in kraj. Zrcalo te povezave so po navadi le proslave ob pomembnejših obletnicah, praznikih. Tedaj se učencem in učiteljem pridružijo tudi mladi iz krajevne mladinske organizacije.

Prostora imamo v Črničah dovolj. Tudi zgradba je primerna in ko bomo dobili primerno igrišče, bomo lahko vpeljali celodnevno delo.

Imamo posebno delegacijo za vzgojo in izobraževanje. Naši delegati redno obravnavajo gradiva in se udeležujejo sej skupščin občinske izobraževalne skupnosti. Poudariti moram, da se večkrat priključijo tudi svetu krajevne skupnosti in skupaj ocenijo največje probleme, najpomembnejše akcije, naloge.

S. J.

osnovnih šolah, je kar preveč otrok v varstvu. Kljub temu bomo naslednje leto skrajšali število oddelkov male šole s 14 na 10. Čim več otrok bomo skušali vključiti v program male šole vzgojnovarstvenih organizacij, žal pa zaradi pomanjkanja prostora tega ne bomo mogli uresničiti v Ormožu.

Letos smo razdelili 40 štipendij. Leta 1979 in 1980 bo ostalo štipendije enak znesek kot leto prej, zato bomo morali zmanjšati število štipendij za osnovnošolce.

Če povzamemo dopolnjeni temeljni planov za leti 1979 in 1980 za občinsko izobraževalno skupnost v ormoški občini, lahko rečemo, da bosta naslednji dve leti v naši občini pomenili rahlo nazadovanje v delovanju osnovnega šolstva.

STANE JESENOVEC

tem bolje bomo delali

Neustrezno ocenjevanje delovne uspešnosti?

Ko sem pripravljala gradivo za občinski komisijo, ki spremlja uresničevanje zakona o združenem delu, sem se podrobno seznanila s pravilniki o delitvi sredstev za osebne dohodke osnovnih šol v kranjski občini. Kot krajcar krajcarju so si podobni, tako da komaj najdeš kakšno razliko v razporeditvi gradiva ali v uporabi različnih izrazov za isti pomen. To je gotovo dobro, saj naj bi usklajeni samoupravni akti, ki urejajo delitev osebnih dohodkov v enakih organizacijah, dosegli uveljavitev načela, da bo delavec v istem okolju in za enako delo prejel enak osebni dohodek. Kljub temu pa že prva primerjava pokaže, da

velja to le za načelne določbe — vsebinske določbe, tiste po katerih v resnici v vsaki organizaciji obračunavajo osebni dohodek, pa se med seboj kar izdatno razlikujejo. Primerjava osebnih delitvenih razmerij za osem tipičnih nalog na šestih šolah te razlike dovolj plastično prikazuje. Največje razlike so pri vrednotenju vodstvenega dela. Omeniti je treba, da ravnatelj in pomočnik najmanjše izmed organizacij nista najnižje ovrednotena, ravnatelj in pomočnik največje izmed organizacij pa ne najvišje. Razlike nastajajo iz nekaterih drugih, neznanih vzrokov. Primerjava osmih tipičnih nalog na šestih osnovnih šolah je taka:

	1	2	3	4	5	6	razlika
1. čiščenje	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	0
2. pom. d. v kuh.	1,07	1,12	1,09	1,07	1,13	1,09	0,05
3. og. d. v kuh.	1,39	1,35	1,66	1,40	1,32	1,36	0,34
4. fin.-rač. dela	1,46	1,71	—	1,78	1,62	1,59	0,32
5. tajn. dela	1,67	1,84	1,73	1,82	1,62	1,91	0,24
6. pedag. dela	1,91	1,84	1,91	1,87	1,79	2,00	0,21
7. pom. ravnat.	2,39	2,45	2,27	2,27	1,53	2,82	1,29
8. ravnatelj	2,74	2,86	2,73	2,76	2,98	3,36	0,63

— idejnost
— razredništvo.

Prva izmed značilnosti je sestavljena iz treh različnih sestavin, ki med seboj niso povezane. Če je treba zelo natančno ugotoviti kakovost dela vsakega izmed učiteljev, potem ponuja tako združena karakteristika preveč različnih kombinacij. Tudi četrti izmed karakteristik je sestavljena iz združuje obseg in kakovost dela; pri tem je obseg že prej obravnavan z objektivno ugotovljivimi elementi, kakovost dela pa predstavljajo vse našete značilnosti. Torej se obe značilnosti, količina in kakovost, obravnavata po dvakrat, to pa

brez potrebe otežuje ugotavljanje delovne uspešnosti. Značilnosti tudi niso med seboj dovolj dobro razvejene, tako da se isti pojav kakovosti dela lahko obravnava v negativnem ali pozitivnem pomenu po dveh ali celo več značilnostih.

Pri vsaki izmed značilnosti za kakovost dela se za razvrščanje delavcev uporabljajo po tri ali po štiri stopnje, vsaka izmed stopenj pa je vsaj navidez tako natančno opisana, da bi ne smelo biti prav nobenega dvoma, v katero izmed stopenj naj bo po vsaki izmed značilnosti razvrščen posamezen delavec. Prav ta natančna, brezdušna in birokratska dikcija opisov stopenj s številnimi izrazi, kot so »oziroma«, »občasno« in podobno pa je tisto, kar po mojem mnenju onemogoča normalno in strokovno korektno uporabo razvrščanja. Ocena delovne uspešnosti ni tako natančen merski instrumentarij, kot so npr. štetje opravljenih ur ali drugi kazalniki količine dela, še posebej, če upoštevamo izredno občutljivo naravo pedagoškega dela. Ocena delovne uspešnosti nam glede na stvarne možnosti lahko omogoči le globalno razporeditev delavcev glede na doseženo delovno uspešnost. To pomeni, da s tovrstnim instrumentarijem lahko izločimo nekaj najboljših in nekaj slabših delavcev in za druge ugotovimo, da

dosegajo nekako normalen ali pričakovani delovni dosežek. Zahtevati in pričakovati več ni stvarno in lahko povzroči spore in medsebojna obračunavanja.

Opisi in utemeljitve, predvsem najnižjih stopenj pri posameznih značilnostih kakovosti, so strokovno in družbeno sporni ali celo nevzdržni. Skoraj vsi izmed opisov teh stopenj so za delavce nesprejemljivi in žaljivi. Takšne narave so npr. naslednji opisi: »delo opravlja premalo vestno in neodgovorno«, »negospodarno ravna z inventarjem«, »pri delu je malomaren« in podobno. Še posebno nevzdržni in družbeno problematični sta naslednji opredelitvi najnižjih stopenj:

— pri karakteristiki odnos delavcev do učencev oziroma otrok: »odnos do učencev je nezadovoljiv, nedemokratičen, dela razlike med učenci oziroma otroki in jih žali«;

— pri karakteristiki idejnost: »pri delu se opazi idejna nevtralnost, občasno je opaziti nesocialistične in nesamoupravne tendence«.

Prepričan sem, da bi bila uporaba ocene delovne uspešnosti strokovno korektna le tedaj, če bi število karakteristik bistveno zmanjšali, stopnje pa opisali bolj natančno in predvsem družbeno in strokovno primerno.

Dr. ILIJA JURANČIČ

Odbor za medsebojna razmerja
Osnovne šole Renče, občina Nova Gorica,

objavlja

za nedoločen čas razpis delovnih nalog

VZGOJITELJICE

V VZGOJNOVARSTVENI ENOTI BUKOVICA

Pogoj: končana vzgojiteljska šola.

Do delovnega mesta so ugodne prometne zveze.

Prijave sprejemamo 15 dni od objave razpisa.

poprej, pa ni mogel izrabiti vsega letnega dopusta (bil je v bolniškem staležu)?

L. T.

ODGOVOR:

Do sedaj veljavni zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in sedaj veljavni (republiški) zakon o delovnih razmerjih — temu bo treba prilagoditi ustrezne samoupravne akte, v katerih se rešujejo ustrezna vprašanja iz delovnega razmerja — določata kot načelo, da pridobi delavec pravico do izrabe letnega dopusta šele tedaj, ko mu v določeni OZDpoteče v njenem aktu določen čas nepretrganega dela, ki pa ne sme biti daljši od šestih mesecev. V zvezi z dopustom in v zvezi z njegovo izrabo pa še določa sedaj veljavni zakon naslednje: Če sklene v tem času delavec delovno razmerje z delavci druge organizacije združenega dela, se obe organizaciji v soglasju z njim lahko dogovorita, da delavec izrazi ves dopust v OZD, s katero sklene delovno razmerje, ali pa da izrazi del dopusta v organizaciji, kjer mu je delovno razmerje prenehalo, del pa v organizaciji, kjer je delovno razmerje sklenil na novo.

V vprašanju, žal, ne pojasnjuje, ali ureja obravnavano vprašanje in vprašanje povezuje z njim ustrezni samoupravni akt vaše organizacije in, če ureja, na kakšen način jih ureja. Odgovor bi bilo namreč treba poiskati najprej v njem.

pedagoških delavcih, ki zaradi značaja dela ne dosežejo mesečno 182 ur (npr. pedagoški delavci v oddelkih podaljšanega bivanja)?

ODGOVOR:

Odgovor na ta vprašanja bi bilo treba poiskati v ustreznem samoupravnem aktu vaše delovne organizacije, v katerem le-ta ureja osnove in merila za delitev dohodkov in osebnih dohodkov. Kot je videti iz vprašanja, spada opravljena delovna obveznost v posameznem mesecu med merila za mesečni obračun osebnega dohodka. Navedeni samoupravni akt lahko pokaže, kako jo kot merilo ureja, kot tudi, zakaj je podlaga za mesečni obračun osebnega dohodka 182 ur. Ureditelj meril in osnov pa bi lahko tudi odgovorila na ostali vprašanji; v zvezi s slednjim bi lahko ugotovili, ali ureja in kako ureja vprašanje osebnega dohodka za tiste delavce, ki z delom ne morejo doseči 182 ur na mesec. Če namreč akt tega vprašanja ne ureja ali ga ne ureja ustrezno, bi bilo treba predlagati njegovo dopolnitev ali spremembo. — Določeni odgovor pa bi bil le po vprašanju v že navedeni samoupravni akt, ki pa ga ne poznamo.

Letni dopust

VPRAŠANJE:

Ali sme tehnični delavec izrabiti svoj letni dopust, če je prišel iz druge delovne organizacije na našo ustanovo in pri tem ni prekinil dela več kot tri dni, v delovni organizaciji, v kateri je bil

Pedagoško delo v svobodni menjavi

Izvršni odbor Zveze društev pedagoških delavcev Slovenije je pripravil program posvetovanja o pedagoškem delu v svobodni menjavi dela, ki bo 17. novembra 1978 v Osnovni šoli Prežihov Voranc v Ljubljani. Na posvetovanju bodo na kratko orisani: stanje delitve sredstev za osebne dohodke v naši družbi, še posebej v vzgoji in izobraževanju, po uveljavitvi zakona o združenem delu ter v razvoju svobodne menjave dela, začetki izgradnje sistema delitve sredstev za osebne dohodke v vzgoji in izobraževanju, organizacija in delitev dela, razvid del in nalog kot temelj vsemu sistemu in pogoj, vrednotenje del in nalog, ugotavljanje uspešnosti opravljenih del za pedagoške in nepedagoške delavce, svobodna menjava dela in povezovanje prvih sistema v samoupravni sporazum. To je nedvomno bogata in zanimiva vsebina, ki izvira iz potreb delavcev na področju vzgoje. Vsako društvo pedagoških delavcev naj pošlje na posvet vsaj pet delegatov, predstavnikov temeljnih področij dela od predšolske vzgoje do visokih šol, da bi se lahko vključili v razpravo in ob srečanju teorije in prakse dali posvetu ustrezno strokovno in uporabno raven. Prav tako je pričakovati, da se bodo udeležili posveta predstavniki tistih ustanov, samoupravnih interesnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij, ki so tako ali drugače s svojim delom vezani za to problematiko.

Izvršni odbor ZDPDS je sprejel tudi pobudo, da organizira strokovno obravnavo o akciji za racionalizacijo proučevalno-razvojnega in raziskovalnega ter svetovalnega dela na področju vzgoje ob gradivu, ki ga že pripravlja posebna delovna skupina. Z akcijo je treba urediti boljše povezavo med teorijo in prakso in ukiniti nekatere togosti, ustaljene ob vlozi države, ki jih je samoupravni razvoj že prerasel.

Škoda, da v Celju in Novem mestu, pomembnih pedagoških središčih, še niso ustanovili Društva pedagoških delavcev, kajti prav ta bi lahko veliko prispevala k organiziranemu delu.

Prejeli smo Kaj tare učitelja?

Prosvetni delavci na Osnovni šoli Jurij Dalmatin Krško že več let ugotavljamo, da vedno nove in nove obremenitve prosvetnih delavcev ogrožajo naše zdravje. Zahteve, naj sodeluje učitelj vseh plovod so iz dneva v dan večje, zato mnogi prosvetni delavci opešajo prej, kot bi bilo pričakovati. Imamo vedno več učiteljev s polovično delovno obveznostjo in obolele, ki bi jim morali priskrbeti lažje delo — tako, pri katerem ne bi imeli stika z otroki. V šoli pa ni lažjih delovnih nalog in opravil, zato je ta problem toliko bolj pereč.

Oglejmo si vzroke za to:

— Pedagoško delo zahteva skrajno zbranost in psihični napor pri pouku in pripravi nanj.

— Normativi učencev v razredu so previsoki (do 36 učencev na oddelek). Zahtevnost po individualizaciji pouka terja od prosvetnih delavcev še večji napor in je zaradi prevelikega (predpisane) števila učencev v razredu težje izvedljiva.

— Šola mora biti vzgojnoizobraževalno žarišče v krajevni skupnosti, zato nalaga današnji čas prosvetnim delavcem zelo širok in raznovrsten obseg dela; to zahteva od učitelja dodatni individualni in skupinski študij in zavzeto sodelovanje.

— Učitelj si ne more privoščiti primernega počitka, ki bi bil nujno potreben, da bi si ohranil zdravje. Premalo časa ima za

družinsko življenje in nabiranje novih delovnih moči.

— Nenehna psihična napetost prosvetnih delavcev terja daljši čas sprostitve in rekreacije, a smo kljub temu glede dopustov izenačeni z drugimi delavci. Že nekdaj so vedeli in tudi danes marsikje po svetu vedo, da potrebuje učitelj zaradi občutljivega dela več dopusta kot drugi delavci. Demokratizacija pouka terja sproščene, spočitega in zadovoljnega učitelja.

— Šola ni več samo vzgojnoizobraževalna ustanova, ampak daje otrokom tudi družbeno varstvo; s tem razbremenjuje starše, obremenjuje pa učitelje.

Te ugotovitve so se izoblikovale ob našem vsakodnevni delavni nalogah in opravilih. Kaj storiti, da bi bilo teh primerov čim manj in če so — kako naj jih finančno rešimo? Pričakovali smo, da bo težavnost našega pedagoškega dela ovrednotena kot izredno zahtevna in psihično naporna delo. Vsi navedeni problemi še niso rešeni, zato menimo, da jih je treba proučiti in najti stvarne rešitve, ki bodo ustrezale učiteljevim psihofizičnim zmogljivostim.

Naj sklenemo z mislijo, ki je bila zapisana v reviji Otrok in družina: »Človek, ki se slabo počuti v svojem poklicu, ne more vzgajati pokončnih, ponosnih in svobodnih ljudi.«

Prosvetni delavci
Osnovne šole
Jurij Dalmatin Krško

Obvestilo

Letos praznujemo 25 let prostovoljnega, anonimnega in brezplačnega krvodajalstva na Slovenskem. Vabimo vse občane in delovne ljudi, da se tudi v tem jubilejnem letu še v večjem številu udeležijo te humane akcije. Prijave sprejema občinski odbor Rdečega križa, v delovni organizaciji pa aktivist Rdečega križa, zadolžen za krvodajalstvo.

Darujte kri dokler ste zdravi! S tem dejanjem pokazete svojo solidarnost in humanost do sočloveka.

V mesecu NOVEMBRU bodo krvodajalske akcije v naslednjih krajih:

Dobrovo v Brdih — 11.
Metlika — 14. in 15.
Kropa — 16.
Bohinjska Bistrica — 17.
Bled — 21., 22., 23. in 24.
Kamnik — 28.

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE

NAŠ PRAVNIK SVETUJE !!

Učna obveznost

VPRAŠANJE:
Ali še vedno velja pravilo o dvajseturni učni obveznosti za učitelje razrednega pouka in za predmetne učitelje na osnovnih šolah?

ODGOVOR:
Še veljavni zakon o osnovni šoli določa učno obveznost učiteljev v osnovni šoli takole: za učitelje razrednega pouka znaša ta obveznost toliko učnih ur, kolikor jih določa predmetnik, vendar ne več kot 24 ur tedensko pri 6-dnevnem delovnem tednu oziroma 22 ur pri 5-dnevnem delovnem tednu; za učitelje predmetnega pouka znaša pri 6-dnevnem delovnem tednu 22 ur, pri 5-dnevnem pa ne več kot 20 ur tedensko. Če organizacija vzgojnoizobraževalnega dela tako zahteva, lahko samoupravni organ šole v okviru delovne obveznosti poveča ali zmanjša posameznim učiteljem za predmetni pouk učno obveznost za največ 2 uri tedensko. V praksi ureja prikazano učno obveznost samoupravni akt vzgojnoizobraževalne organizacije.

Obvezne pedagoške ure.

VPRAŠANJE:
Koliko pedagoških ur je treba opraviti v posameznem mesecu kot obveznost oziroma koliko ur je treba opraviti v šolskem letu in koliko pedagoških tednov je podlaga za obračun pedagoških ur?

VPRAŠANJE:

Ali se mora vsak mesec obračunati OD za 182 ur, čeprav je lahko mesec krajši in ni mogoče teh ur doseči? Ali smemo primanjkljaj ur iz enega meseca preračunati v mesecu, v katerem je doseženih več ur? Kako se obračunava osebni dohodek pri

RADIO IN ŠOLA

NIŽJA STOPNJA

17. nov.: Domovini za rojstni dan (glasbena)
24. nov.: Moja domovina
1. dec.: Kako napišem spis

SREDNJA STOPNJA

14. in 15. nov.: Idrijsko hribovje
21. in 22. nov.: Grad Turjak v NOB
28. nov.: Bitka za ranjence na Neretvi

VIŠJA STOPNJA

14. in 16. nov.: Slovenska književnost in zgodovina — Ivan Pregelj
21. in 23. nov.: Harfa I
28. nov.: Orožje iz slovenskih dežel za I. srbski upor

NENAVADNI POGOVORI

15. in 16. nov.: Bob ob steno
18. in 25. nov.: Odrasli tako — kako pa mi

ZA SREDNJE ŠOLE

13. nov.: Gregor Strniša: Samorog
20. nov.: Dušan Jovanović: Norci
27. nov.: Milan Jesih: Grenki sadeži resnice
15. in 16. nov.: Politični sistem samouprave demokracije
22. in 23. nov.: Politični sistem samouprave demokracije

Vsi, ki redno poslušate oddaje radijske šole za nižjo stopnjo, najbrž niste vedeli, da je bila urednica teh oddaj Ela Peroci. Poznate jo kot mladinsko pisateljico, srečevali ste se z njo na šolah ob podelitvah bralnih značk, njeno delo na radiu pa je ostajalo skrito.

Zapisali smo — je bila urednica — kajti s tem šolskim letom se je upokojila, njeno vsakodnevno delo na radiu pa je zamenjalo sodelovanje z uredništvom. Marsikatero oddajo za šolarje bo še napisala. Njeno radijsko delo pa je bilo obširno in bogato: Od leta 1962 do 1968 je pripravljala radijske šole za srednjo stopnjo (za četrti in peti razred), od leta 1968 pa oddaje radijske šole za nižjo stopnjo (prvi, drugi in tretji

razred). Pripravljanje teh oddaj je zahtevno delo, potrebne so ustrezne vsebinske, jezikovne in oblikovne prvine, poleg tega pa je treba oddaje tudi »slišati«. Pri oblikovanju teh oddaj (čeprav niso avtorske) je njen delež izredno velik. Za vsako šolsko leto je pripravila program za 40 polurnih oddaj, poiskala avtorje, z njimi sooblikovala vsebino in začrtala glavne misli, ki naj bi jih avtor v oddaji uporabil. Z marsikom je sodelovala tudi pri nastajanju oddaj. Marsikatero oddajo, ki ni bila še dozorela za poslušalce, ki jim je bila namenjena ali ni bila radijsko dobro zasnovana, je predelala in nemalokrat je trdoto izraza omehčala s svojim občutkom za jezikovne tančine, preoblikovala slabo povedano

misel ali kar celo oddajo, da je bila končno vsebinsko in metodično didaktično sprejemljiva za učence. Veliko je v teh letih prispevala k dviganju jezikovnih vrednosti sleherne radijske oddaje za mladino, na katero je le mogla vplivati. Pri vseh oddajah se je trudila, da je uvrščala v program teme, ki so s svojo radijsko govorico lahko učence učile in vzgajale, jim spodbujale domišljijo in jih navajala k opazovanju, posebno pozornost pa je vedno posvečala jezikovnemu izražanju.

Ob uredniškem delu je tudi veliko napisala. Približno petdeset naslovov je, velika večina tega gradiva je tudi ohranjena na magnetofonskih trakovih ali pa so ostala samo besedila oddaj, marsikaj pa se je zgubilo v etru. Oddaje, ki so ohranjene in se jih spominjajo celi rodovi učencev, učitelji pa jih danes še vedno radi uporabljajo pri pouku, so približno polurne (to je 10 do 12 tipkanih strani vsaka) in z leti niso izgubile vrednosti, saj prepričljivo podana in umetniško oblikovana pripoved ne zastari. Pisateljica Ela Peroci se nam v ustvar-

jalnem delu za radio, ki je namenjeno šolarjem, kaže kot tenkočutna ustvarjalka, ki ima čut za tančine v otrokovem doživljanju do najmanjših nadrobnosti.

Za njeno radijsko delo, namenjeno najmlajšim učencem, je značilno, da zna tudi težke stvari, ki jih mora učencem predstaviti, poenostaviti. Na nekaj izbranih stvareh zgradi celotno zgradbo, izlušči posamične značilnosti in lirčno zgodbo gradi v prepletu teh dveh nadrobnosti, ki sta preprosti in primerni starostni stopnji otrok, za katere piše. V tem je njen značilen pedagoški in ob enem literarni način obravnave in vrednost radijskih oddaj, namenjenih šolarjem, ki pa povedo marsikaj tudi odraslim.

Radijsko šolo, ki je za osnovno šolo pomozno učno sredstvo, je s svojim delom obogatila vzgojno in etično, v njej uveljavlja in ohranja socialistične vrednote naše šolske pedagogike, ki temelji na etično moralnih vrednotah NOB. Napor za ohranjanje meril je bil včasih trši od same postavitve takih pomožnih učnih sredstev; danes temelji v marsičem na dolgoletnem delu in naporu tistih tihih in svari predanih delavcev, med katerimi je tudi Ela Peroci, ki posveča vse svoje življenje in delo naši šolski mladini s svojim pedagoškim delom v šoli in zunaj nje, v radiu in drugih mladinskih glasilih, in s svojim bogatim književnim delom.

Prvošolci in red

15. novembra ob 9.05 I. pr.
16. novembra ob 14.00 II. pr.

Iz vprašanja kako naj otroka naučimo redajizhajata vsaj še dve vprašanji:

— kaj pomeni red odraslemu, ki hoče otroka vzgajati in
— kaj pomeni red otroku.

Ob prizadevanju, da bi otrok začel skrbeti za red med svojimi igračkami, navadno ugotovimo, da je vse bob ob steno. Ne smemo spregledati, da je otrok na svoje igrače čustveno navezan. Pri »pospravljanju« torej

ničesar ne bo »pospravil« v koš, ker je to del njegovega fantazijskega sveta, v katerem ustvarja. Spet bo vse znosil nazaj v kot ali kamorkoli že, da bo znova tako, kakor je bilo.

V zgodbi Bob ob steno, ki jo je napisala Ela Peroci, bo mogoče ta problem »zagledati«, kakor je »zagledala« ali spoznala avtorica ob svojem prizadevanju, da bi otroci sodelovali pri pospravljanju.

Pripovedovalec: O! Bilo je tako: vsakokrat, ko je pospravljala, je z omelem zadela v polico v

kotu, iz katere so predrzno, kakor razgrajči, molele na vse strani igrače. In prav to ji je priklicalo tiste misli:

Mama: Ko bi bile te igrače vsaj igračam podobne! A to so kolesa in palice, polomljeni loparji, preluknjana kanglica, avtomobili brez koles, leseni železniški vagoni, ki se še niso mogli povsem razbiti — oh, kako bi vse to zmetala v peč! Polovico, ne, dve tretjini rototije bi zažgala.

Deček: Se ti ne zdi, da je mama malo pretiravala? To so bile naše ljube igrače in tisti kot v kuhinji je bil poln naše sreče, še vedno najdem tam malo sreče. Saj vem, da me ne razumeš.

Pripovedovalec: Najbrž te res ne razumem popolnoma, a to je zagotovo, da je sredi te rototije — oprosti, rekel sem rototije — ki je delala mami napoto — ležal v polomljeni zibki medvedek. Prav toliko velik, da ste ga lahko povili v plenice in mu oblekli srajčko, ki ste jo sami nosili, ko ste še bili tolikšni, kot tale medvedek.

Deček: No, ja, medvedka se spominjam in polomljene zibelke tudi. Menda sem jo kar jaz polomil.

Pripovedovalec: Mama pa je vzela medvedka v roke, ker se je spomnila, kako ste se igrali z njim. In še več, spomnila se je, kako si bil ti nekoč tako majhen kot tale medvedek.

Mama: Srajčka, ki je medvedku prav, je bila Tomažku skoraj prevelika. Kako je bil prisrčen!

Deček: Seveda, smo že spet tam. Mama rada pretirava.

Pripovedovalec: Ni utegnila pretiravati. Prav takrat si ti padel skozi kuhinjska vrata — takšen, velik, kot si — in treščil naravnost k polici. Polovico rototije si v enem mahu prevrnil ko si nekaj iskal.

Mama: Kaj ne vidiš, da pometam? Spet si mi prinesel blato v kuhinjo. Poglej, vsaka tvoja stopinja se pozna na tleh. In vsa ta tvoja rototija! Vse bom sežgala.

Deček (malo mlajši): Mama, potrpi, samo sveder iščem. Pomisli, da je danes zadnji dan počitnic...

Mama: Aha, res, danes je zadnji dan počitnic. Takoj pokliči Andreja in Metko.

Deček: Ampak, ne utegnem zdaj. Nisem še našel svedra.

Mama: Nič ga ne išči. Reš sem ti, da ju pokliči. Si razumeš? Deček (prvi): In kaj je potem?

Pripovedovalec: Se ne spomnjaš? Kot bi trenil, ste se zbrali pred mamo.

Mama: (mirno in malo slovesno): Danes je torej zadnji dan počitnic. Potem je igranja konec, pospravite vso to polomijo. Vse dve tretjini je zmečite v koš! Sežgala jo bom, sicer ne bo nas nikdar reda. Veliki ste že, s larji ste. Lahko bi mislili že na snežne stvari. Knjige vzemite roke, saj ste že pozabili brati.

Mama: Omelo in smetišnik bom pustila tu, ker ju boste potrebovali. Grem na vrt obirat paradižnike.

Pripovedovalec: Se moram spomniti, Tomaž, kaj je bilo potem?

Deček: Ne vem več prav dobro. Najbrž smo zbežali spet na dvorišče, ko je mama odšla na vrt. S z vrta nas ni mogla videti.

Pripovedovalec: Sploh ne! Nismo pomislili niste na to, da bi zbežali. Izbrali ste boljšo stran.

Deček: Bi res rad vedel — boš rekel, da smo šli pospravljati?

Pripovedovalec: Ne. To se bi moglo zgoditi. Pač pa vas mama s svojim slavnostnim govorom postavila spet enkrat v dejstvo. Nekaj ste vendar morali storiti. Zbežali niste — to ne. Pa pa si čisto pozabil, da je bila mama Andrejem in teboj vajina sestra Metka.

Deček: Metka! Saj res! Kaj sva bila z Andrejem v zadregi, še vedno počakala na Metko. Vedno je našla najboljšo rešitev.

Pripovedovalec: Našla jo je. Tudi zdaj, pred tem velikim škodljivim diščem igrač. To, kar bo zdelo naredila, bo očarljivo.

Metka: Ena, dve, tri iz polne vse leti, prazna polica na glavi stoji, pred njo pa je velik kup reči. Vsi trije otroci: Aaaaah!

ARMADA SMO VSI

Ob 30-letnici vzgoje mladine za splošni ljudski odpor
Proslave v vseh republikah in pokrajinah

V začetku prejšnjega meseca je bil na pobudo generalštaba JLA ustanovljen koordinacijski odbor za proslavo 30-letnice vzgoje mladine za splošni ljudski odpor. Ta odbor je sprejel sklep, naj se vključevanje mladine v koncept splošnega ljudskega odpora tudi delovno proslavi v vseh republikah in pokrajinah z ustreznimi načrti množičnih akcij. In prav letošnje šolsko leto je jubilejno leto organiziranega usposabljanja in pripravljanja mladine za splošno ljudsko obrambo.

Republiški komite za vzgojo in izobraževanje SR Slovenije je že predlagal šestnajst članski republiški odbor za pripravo proslave ob 30-letnici vzgoje mladine za splošni ljudski odpor, v katerem so funkcionarji in delavci Republiškega sekretariata za ljudsko

obrambo, Republiškega štaba za teritorialno obrambo, Zavoda SRS za šolstvo, Izobraževalne skupnosti Slovenije, RK ZSMS, RK SZDL, Rdečega križa Slovenije, Društva učiteljev obrambe in zaščite iz Ljubljane in Maribora ter predstavniki jav-

nega obveščanja. Šestnajstčlanski odbor s člani: Tonetom Zadnikarjem, polkovnikom Jožetom Rozmanom in Cvetom Kolakovičem, Ivanom Križnarjem, Tonetom Rozmanom, Jožetom Doberškom, Tonetom Rakovičem, Ivico Žnidaršičem, Mihom Ravnikom, generalmajorjema Kostom Bizjakom in Francem Črnugljem, Lojzom Pretnarjem, Borisom Dolničarjem, Mirom Ulčarjem in Tonetom Urbasom vodi predsednica republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje SR Slovenije MAJDA POLJANŠKOVA.

Odbor prav v teh dneh pripravlja okvirni program dejavnosti, ki naj bi jih izvajali na štirih ravneh.

V prvi skupini bodo tekmovali učenci sedmih in osmih razredov osnovnih šol in učenci prvih in drugih letnikov srednjih šol. Tem tekmovanjem bodo sledila občinska in medobčinska tekmovanja in le najboljše ekipe se bodo uvrstile na sklepno republiško tekmovanje, ki bo, kot je dejal IVAN TURK, član Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje, prihodnje leto na Urhu pri Ljubljani ob praznovanju dneva mladosti.

Pomembna je tudi vsebina tekmovanj. Zato da bi bila le-ta enotna je koordinacijski odbor za proslavo 30-letnice vzgoje mladine za splošni ljudski odpor v Beogradu predlagal, naj bi v osnovnih šolah potekala tekmovanja v poznavanju prve pomoči in zaščite, v orientacijskem pohodu in v streljanju z zračno puško.

V srednjih šolah in centrih, kjer se sestaja že zaposlena mladina pa naj bi se mladi med seboj pomerili v poznavanju orožja in vojne opreme, mladinskem

mnogoboju in v streljanju z vojaško puško.

Šolska tekmovanja naj bi bila po sedanjih predvidevanjih končana že do 20. marca prihodnjega leta, občinska tekmovanja do 20. aprila, medobčinska do 10. maja, republiško tekmovanje pa bo, kot smo že zapisali, na Urhu pri Ljubljani 25. maja 1979.

Kar zadeva izvedbo tekmovanj naj bi šolska tekmovanja v naši republiki organizirale in izvedle šole same, občinska tekmovanja pa bodo vodili posebni operativni štabi, imenovani v občini. Medobčinska tekmovanja bodo vodili štabi, ki jih bodo imenovali medobčinski sveti SZDL. Pomoč in navodila za delo bodo dobili pri enotah Zavoda SR Slovenije za šolstvo. Za izvedbo republiškega tekmovanja bo republiški štab imenoval posebno operativno skupino.

Ob takih in podobnih načrtih se ponavadi nazadnje vendarle vprašamo, kdo bo dal denar za vsa ta tekmovanja? Koordinacijski odbor je sicer že pripravil načrt tekmovanj, ki vsaj za šolska tekmovanja ne bo zahteval posebno veliko denarja, vendar, kolikor ga bo potrebno, naj bi si ga zagotovile šole same, za druga tekmovanja pa naj bi posamični operativni štabi poiskali najustreznejše možnosti za združevanje sredstev; ta denar bo potreben tudi za nagrade, plakete in pokale, ki jih bodo prejele najboljše ekipe ali posamezniki.

Republiški odbor za pripravo proslave ob 30-letnici vzgoje mladine za splošni ljudski odpor je sprejel okvirni program, Zavod SR Slovenije za šolstvo pa naj bi v sodelovanju z republiškim centrom šolskih športnih

Tudi navidezno majhna poškodba ima lahko težke posledice

društev in drugimi odgovornimi dejavniki že kmalu pripravil podrobnejši operativni načrt vseh šolskih in zunajšolskih tekmo-

vanj, kjer bosta vsebina in moralni režim že natančno opredeljena.

—tu—

Prva pomoč in zaščita zajema pomembnejši del vsebine tekmovanja v osnovnih šolah

Srednješolce čaka v tekmovanju preskus znanja, v katerem morajo dokazati, da poznajo orožje in vojno opremo

Kaj vam ponuja lip bled

za gradnje, preureditve in obnove vzgojnovarstvenih
zavodov, osnovnih, srednjih, višjih in visokih šol

64260 Bled, ljubljanska c. 32

telefon:

064-77384, trgovina 77944

telegram: lip bled

telex: 34525 yu lipex

1. ISO-SPANZIDAKE, novost na gradbenem trgu, ki zagotovi toplotno in zvočno izolacijo; primerni so za montažne vezi in bistveno zmanjšajo stroške gradbenega materiala
2. SOBNA, KABINETNA, VHODNA VRATA, VRATA ZA GARAŽE IN DVIZNA GARAŽNA VRATA
3. VSAKOVRSNEN OPAŽ
4. MIKO garniture za balkone in terase (zložljive mize, klopi in obloge)
5. STUDOR kote za dnevne sobe internatov in postelje tipa »ANTON«

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE, oddelek učil,
Ljubljana, Trubarjeva ul. 27 — tel.: 061-310651

ima na zalogi učila za vse stopnje šol

Dobite lahko tudi:

- stenske urnike, praktične z magnetnimi ploščicami za 42 učiteljev »A«
za 32 učiteljev »B«
in enoizmenski pouk »C«;
- šahovske plošče, magnetne, demonstracijske;
- zbirke Fischer za tehnični pouk;
- optične komplete za pouk fizike v 7. razredu;
- zbirko Lectron za pouk fizike; zanjo pripravljajo nova didaktična navodila;
- učila iz Sovjetske zveze in Madžarske;
- itd.

Naročila sprejemamo na gornji naslov

SLOVENIJALES • LIK • LESNA INDUSTRIJA KOČEVJE

Iz bogate zaloge pohištva, izdelanega po najnovejših normativih, ki omogoča sodoben način pouka, vzgoje in bivanja, lahko izberete:

- ☐ celotno opremo za sodobne šole in vzgojnovarstvene zavode
- ☐ opremo za domove učencev in študentov, izdelano po strokovno priznanih načrtih
- ☐ opremo za knjižnice, fotolaboratorije in temnice, delavnice tehničnega pouka
- ☐ zložljive tribune za dvorane, ki pripomorejo k smotrni uporabi prostorov
- ☐ table, izdelane iz metaliziranih melafilmov, na katere lahko z magnetom pritrdite didaktične pripomočke.

Če želite, vam opremo tudi sestavimo in namestimo. Posojila dobite po pogojih za kreditiranje prodaje investicijske opreme. Za vse naše proizvode je zagotovljeno 12-mesečno jamstvo. Dvajsetletno delo naših strokovnih služb in vsega kolektiva v sodelovanju z republiškimi ustanovami s tega področja je porok, da ste se pravilno odločili.

Kam ZA 29. NOVEMBER?

PO JUGOSLAVIJI

Cena 1700 din.

— 4 dni — odhod 29. 11.

Obiskali boste Banjaluko, Jajce, Sarajevo, Mostar, Ploče, Makarsko, Split, Zadar in Plitvice.

KNEŽEVINA MONACO

Cena 1980 din

Ob svetovno znani Azurni obali, ki je sinonim za vse, kar je vznemirljivega, zabavnega, razkošnega. Poleg drugih krajev si boste lahko ogledali tudi San Remo, Nico in Milano. Izlet bo trajal 4 dni — odhod 29. 11.

Prijavite se čimprej v eni izmed poslovalnic SOZD SAP-VIATOR.

SOZD SAP-VIATOR

Vabimo vas,
da se udeležite enega
od izletov,
ki ju prirejamo
za 29. november

PROJEKTIRA **IN GRADI**

Splošno
gradbeno podjetje
Gorica

Nova Gorica,
Erjavčeva 19
tel.: 22-711

VZGOJNOVARSTVENE ZAVODE, ŠOLE VSEH
STOPENJ, DOMOVE ZA UČENCE IN ŠTUDENTE

PODROBNEJŠA OBVESTILA O CENAH, ROKIH IN POGOJIH DOBITE
OSEBNO, PISNO ALI TELEFONSKO V NAŠI UPRAVI.

tekstilana kočevje

Tekstilna tovarna TEKSTILANA Kočevje, telefon št.
061-86911

PRIPOROČA
IZ SVOJEGA BOGATEGA
IZBORA

vzgojnovarstvenim
zavodom,
domovom za učence
in študente in drugim

odeje iz sintetičke, volne
in mešanice volna-
sintetika različnih
vzorcev in velikosti

enoposteljna in dvo-
posteljna pregrinjala

Podrobnejše podatke o cenah, pogojih in rokih dobave
dobite v Tekstilani Kočevje, kjer so vam na voljo tudi
vzorci, po pošti ali telefonsko.

KOTTERMANN®

Izdelujemo laboratorijsko pohištvo iz ivernih plošč visoke
gostote, debeline 16 mm, z vseh strani zaščitene s me-
laminjskim slojem. Delovne površine so obložene s pla-
stičnim laminatom — ultrapasom ali s keramiko, odporno
proti kislinam.

Oprema

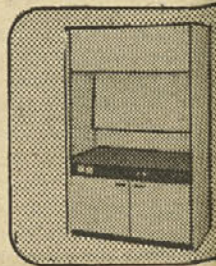
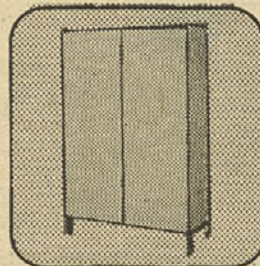
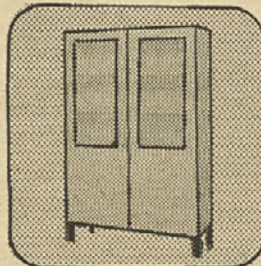
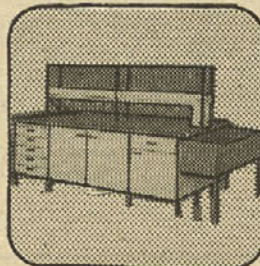
KOČEVJE

VAM PONUJA

- sodobno laboratorijsko opremo visoke kakovosti, izdelano v sodelovanju s tovarno Köttermann — ZRN;
- strokovne nasvete pri opremljanju laboratorijev — če želite, vas obišče naš strokovnjak;
- pomoč pri načrtovanju laboratorijev v industriji, bolnišnicah, inštitutih in drugod;
- izdelavo opreme po naročilu. Kratki dobavni roki.

Podjetje OPREMA Kočevje iz Kočevja izdeluje laboratorijsko pohištvo v sodelovanju s tovarno pohištva Köttermann iz Hänigsna v Zvezni republiki Nemčiji.

Laboratorijsko pohištvo OPREMA Kočevje je izdelano po navodilih tovarne Köttermann. Ker je enakih dimenzij, ga lahko preprosto sestavljate. Kupec izbere posamezne elemente ali sestavo elementov po katalogu tovarne Köttermann. Če želite, vam pošljemo katalog.

Usmerjanje varčevalne dejavnosti mladih

O DELU SVETA MENTORJEV ZA MLADINSKO VARČEVANJE LJUBLJANSKE BANKE — ZDRUŽENE BANKE

Mladinsko varčevanje na vseh starostnih stopnjah se je že povsem uveljavilo. V večini slovenskih osnovnih šol je sestavni del vzgojnega načrta. Postalo je potrebno z vsebinskega in praktičnega vidika. Pionirske hranilnice so sekcije in servisi pionirskih odredov in pionirskih zadrug (kjer te delujejo). Kot servisi opravljajo zelo pomembno delo na področju denarnega poslovanja, predvsem v gotovinskem prometu. Na svojo pobudo in po ustreznem postopku so prešle nekatere pionirske hranilnice tudi na brezgotovinsko poslovanje. Delovanje pionirskih hranilnic je dosežek skupnih prizadevanj šolskih in bančnih delavcev. Organiziranost je v glavnem izoblikovana. Sistem dela je sprejet, izdelani so pripomočki in navodila. Kvantiteta poraja sicer nekatere nove oblike, ki jih moramo, preden jih posplošimo, oceniti tudi glede na to, koliko so primerne in potrebne.

Manj uspešno je v praksi uvajanje organizirane varčevalne dejavnosti pri predšolskih otrocih v vzgojnovarstvenih organizacijah in pri mladini v srednjih šolah. Pri prvih je treba še opredeliti in ovrednotiti pomen varčevanja v vzgojnem načrtu in praktično izvajanje finančnega poslovanja. Gre torej za prenos vsebinskih in praktičnih lastnosti pionirskih hranilnic na predšolske otroke v vzgojnovarstvenih organizacijah. Tu se porajajo problemi praktične narave, zato bo treba poslovanje prilagoditi predšolskemu otroku. Na Slovenskem se že porajajo izvirne oblike delovanja cicibanovih hranilnic. Te bomo morali proučiti, ovrednotiti in posplošiti.

Na šolah usmerjenega izobraževanja (srednjih šolah) je razvoj tovrstne dejavnosti povezan z večimi težavami. Za to je veliko razlogov. Ugotovili smo, da sedanje organiziranosti pionirskih hranilnic ni mogoče prenesti na naslednjo stopnjo šolanja. Poraja se veliko novih značilnosti: posebna organiziranost dela šol in

v mnogočem različni interesi mladih. Glede na dosedanje prakso še ni mogoče posplošiti in sprejeti enotnega načina organizacije in poslovanja hranilnic na tej stopnji.

Poleg organizirane varčevalne dejavnosti na šolah razvija Ljubljanska banka — združena banka, v svojih temeljnih bankah, še individualno varčevanje za vsa starostna obdobja. Kljub temu, da je to varčevanje povsem individualno, smo ga pedagoški delavci uvrstili v mladinsko varčevanje kot celoto in s svojimi pobudami vplivali predvsem na oblike in sredstva motiviranja za to dejavnost.

Varčevalno dejavnost v vzgojnoizobraževalnih organizacijah usmerjajo in vodijo mentorji. Večina šol vrednoti to dejavnost vzporedno z drugimi dejavnostmi prostega časa svojih učencev. Pri temeljnih bankah so organizirani sveti mentorjev kot oblika medsebojne povezanosti in izmenjave izkušenj. Ob svetih varčevalcev temeljnih bank imajo po večini tudi svete mentorjev. Sveti mentorjev so strokovni in svetovalni organi svetov varčevalcev. Na svojem področju delovanja urejajo bistvena vprašanja delovanja cicibanovih, pionirskih in mladinskih hranilnic.

Zaradi široke organiziranosti in različnega načina obravnave dejavnosti v Ljubljanski banki — združeni banki organiziranih temeljnih bank in ker so tudi sveti mentorjev v temeljnih bankah želeli svoje delovanje in akcije uskladiti in poenotiti, je bil imenovan pri konferenci varčevalcev Ljubljanske banke — združene banke svet mentorjev za mladinsko varčevanje.

Ustanovljen je bil zato, da bi povezoval in usklajeval delo svetov mentorjev temeljnih bank in podeljeval zasluznim mentorjem šolskih hranilnic Vošnjakovo plaketo kot priznanje za njihovo delo. Svet sodeluje z vzgojnoizobraževalnimi organizacijami in republiškimi organi pri pospeševanju varčevanja mladine v šolah in vzgojnovarstvenih organizacijah, z republiško izobraževalno skupnostjo, Zvezo prijateljev mladine, republiško konferenco ZSM in jugoslovanskimi diplomatskimi predstavništvi v tujini. Skupaj z njimi izvaja akcije za vključevanje mladine v varčevanje. Svetom mentorjev temeljnih bank predlaga akcije za poživitev varčevanja med mladino, sprejema vsebinske programe o vzgoji mladih za varčevanje in opravlja še več pomembnih dejavnosti za razvoj mladinskega varčevanja.

Svet mentorjev temeljnih bank, kakor tudi svet mentorjev pri Ljubljanski banki — združeni banki so bili v oktobru — mesecu varčevanja še posebno dejavni. Imeli so več sej, namenjenih pospeševanju varčevalne dejavnosti. V tem času je potekala tekmovalna akcija med varčevalci, ki so se pomerili v pisanju literarnih prispevkov ter ustvarjanja likovnih in fotografskih izdelkov. Ob svetovnem dnevu varčevanja so prejeli krožki in posamezniki zaslužena priznanja.

Svet mentorjev Ljubljanske banke — združene banke je tokrat zasedal v Mariboru kot gost Kreditne banke Maribor. Obravnaval je za razvoj varčevalne dejavnosti pomembne dokumente, med katerimi so: pravilnik o ustanavljanju in organizaciji pionirskih hranilnic, pravilnik o ocenjevanju uspešnosti pionirskih hranilnic in merila za določitev uspešnosti pionirskih hranilnic, navodila za delovne postopke pri poslovanju pionirskih hranilnic, pravilnik o urejanju in izdajanju glasila Pikapolonica, lista za mlade varčevalce, pravilnik o delovanju sveta mentorjev Ljubljanske banke — združene banke in sklep o organizaciji posveta mentorjev v letu 1979. Navedeni dokumenti urejajo vsa bistvena vprašanja organizacije in delovanja pionirskih hranilnic. Pionirski odredi, ki želijo ustanoviti hranilnico, lahko dobijo vsa navodila in tiskovine v najbližji enoti temeljne banke.

S sprejemom navedenih dokumentov se je končalo obdobje pospešenega proučevanja mesta in vloge ter oblike organiziranosti varčevalne dejavnosti v osnovni šoli. Ugotovitev, da je vzgoja k varčevanju sestavni del vzgoje mlade osebnosti in da se je več kot 310 pionirskih hranilnic izkazalo kot pomembno vzgojno sredstvo, potrjuje pravilnost pred leti začete akcije.

Svet mentorjev Ljubljanske banke — Združene banke je pred pomembno nalogo. Po podobni poti želi rešiti vprašanje uvedbe varčevalne dejavnosti med predšolskimi otroki v vzgojnovarstvenih organizacijah in med mladino v šolah usmerjenega izobraževanja. Jasno je, da organiziranosti delovanja pionirskih hranilnic ni mogoče kar prenesti tako v vzgojnovarstvene organizacije kot tudi v srednje šole. Zaradi tega je svet imenoval delovne skupine, v katerih sodelujejo mentorji — vzgo-

jitelji in učitelji srednjih šol. Prepričani smo, da bo bogata praksa tudi na teh področjih pripomogla, da bo mogoče izbrati in posplošiti najboljše oblike delovanja. Posvet mentorjev, ki bo maja prihodnjega leta in bo posvečen proučevanju hranilnic v vzgojnovarstvenih organizacijah in srednjih šolah, bo verjetno že lahko jasneje odgovoril na marsikatero vprašanje.

Alojz Gobec

DAN REPUBLIKE 1978

Za dan republike smo pripravili pestro izbiro prazničnih paketov, vas pa vabimo, da v krogu družine ali prijateljev preživite nekaj prijetnih dni

- v Poreču (hotel Materada — B kat.) — 930 din
- v Puli (hotel Brioni — A kat.) — 1.120 din
- v Medulinu (hotel Belvedere — B kat.) — 900 din

Čas bivanja: 28. 11. z večerjo do 3. 12. s kosilom.
V cene paketov je vračunanih 5 polnih penzionov, turistična taksa, rezervacija in kopanje v pokritih bazenih (hotel Materada nima bazena).

Podrobnejše informacije dobite v poslovalnicah SOZD SAP-VIATOR, kjer se tudi prijavite.

SOZD SAP-VIATOR

TOZD TURIZEM IN RENT-A-CAR, LJUBLJANA
Trdinova 3, Titova 38, tel. 314-544,
316-871, 310-933, 315-342

KOMISIJA ZA VOLITVE, IMENOVANJA IN KADROVSKA VPRAŠANJA SKUPŠČINE OBČINE KAMNIK

RAZPISUJE

dela in naloge
RAVNATELJA OSNOVNE ŠOLE STRANJE

Pogoji so:
da izpolnjuje pogoje za učitelja osnovne šole, določene po zakonu o osnovni šoli in ima vsaj 5 let delovnih izkušenj na področju vzgoje in izobraževanja;
da ima ustrezne moralnopolitične lastnosti, ki zagotavljajo uresničevanje marksistične idejne usmeritve vzgojnoizobraževalnega dela.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazilom o strokovnosti, kratkim življenjepisom in opisom dosedanjih službovanj komisiji za volitve, imenovanja in kadrovska vprašanja Skupščine občine Kamnik v 15 dneh od dneva objave razpisa.

XI. razstavní likovni svet otrok

Pionirski odred Karel Destovnik-Kajuh Šoštanj, razpisuje pod poveljstvom Pionirskega lista natečaj za XI. razstavo LIKOVNI SVET OTROK.

- Sodelujejo:
- Slupnost za varstvo okolja v Sloveniji
 - Republiški komite za varstvo okolja
 - Komisija za varstvo okolja pri IS SO Velenje
 - Kulturna skupnost občine Velenje
 - Izobraževalna skupnost občine Velenje
 - Občinska zveza prijateljev mladine Velenje
 - Zveza kulturnih organizacij občine Velenje

Razstava bo odprta 21. marca 1979.

- Pogoji za udeležbo:
- Motiv: Varstvo okolja in narave
 - Izbira tehnike in formata je svobodna, ne sme pa biti večja od AO (84 × 118 cm)
 - Sodelujejo lahko učence in učenci od 1.—8. razreda
 - Na hrbtni strani izdelkov naj bodo podatki:
— naslov dela
— ime in priimek avtorja, leto rojstva
— likovna rešitev v zvezi z učnim načrtom
— ime in kraj šole
— ime in priimek likovnega pedagoga
 - Likovna dela naj izbere na šoli likovni pedagog

Karadi izdaje kataloga prosimo, da bi likovna dela poslali zanesljivo do 31. januarja 1979.

Likovna dela bo pregledala strokovna komisija.

Prve tri nagrade so umetniška dela in so namenjena šolam. Vsak članec, katerega delo bo razstavljeno, bo prejel likovni katalog in Kajuhovo priznanje.

Pionirski odred Karel Destovnik-Kajuh Šoštanj

PROSVETOVANJE O STRIPU

V Mariboru bo 17. in 18. novembra posvetovanje o stripu. Uredništvo Otroka in knjige je skupno z ZKOS in ZKO Maribor ter s ČGP delom priredilo posvet v mesecu knjige, da bi tako osvetlili področje, ki je povečini zanemarjeno in mu ne posvečamo dovolj pozornosti. Program zajema vse od pojma stripa, prikaza jugoslovanskega stripa do stripa za mladostnika in ideologije v stripu. Posvet bo v prostorih ljubla prosvetnih delavcev, Orožnova 2. Za to priložnost je predvidena tudi ilustrativna razstava stripa. Prireditelji želijo udeležence podbuditi k pogovoru, h kritičnemu mišljenju in trezni presoji književne zvrsti. Prireditelji bo še posebno dobrodošla učiteljem, ki se pri svojem delu nenehno srečujejo s tovrstnimi problemi.

ELEKTROTEHNA n. sol. o.
trgovsko, izvozno, uvozno in proizvodno podjetje
61001 LJUBLJANA, Titova c. 51
telefon: (061) 320 241; telex: 31184 YU ETEHNA

Mačkovci Kljub slabim razmeram živahna dejavnost

V osnovno šolo Mačkovci se vozi letos 109 učencev. Vozni red avtobusov je prilagojen koncu pouka, zato nastajajo težave pri izvajanju obšolskih dejavnosti. Šola dela v izredno slabih razmerah (neprimerni in pretesni prostori, zastarela oprema itd.), vendar dosegajo učenci lepe uspehe tudi v obšolskih dejavnostih. Najbolj so aktivni v šolskem športnem društvu. Atleti s te osnovne šole so že več let med najboljšimi v Pomurju. Tudi na letošnjem občinskem prvenstvu v krosu za pionirje so se dobro odrezali, saj so osvojili kar tri medalje. Trije tekmovalci so sodelovali tudi na krosu dnevnika Delo v Ajdovščini.

V pionirski šolski hranilnici, ki jo je organizirala pred dvema letoma Ljubljanska banka, varčuje 126 mladih varčevalcev. Število se nenehno večja. Dosedaj so vložili 20.000 dinarjev. Taka oblika varčevanja se je izkazala za zelo koristno in vzgojno. Mentorica pionirske šolske hranilnice je učiteljica Ibolka Kulič.

Puconci Delavna organizacija sindikata

Osnovna organizacija sindikata na puconski osnovni šoli skrbi tudi za dobro počutje in rekreacijo svojih članov. Pred nedavnim so uvedli tedenska rekreacijska srečanja v šolski telovadnici. Prosvetni delavci se tam ob strokovni pomoči učiteljice za telesno vzgojo sprostitjo in razgibajo. Vsak se ukvarja s panogo, za katero čuti zanimanje in ki ustreza njegovim sposobnostim. Poleg rekreativne dejavnosti je sindikalna organizacija na šoli sprožila tudi akcijo za oskrbo članstva z ozimnico.

Gornji Petrovci

Več prostorov za celodnevno šolo

V letošnjem šolskem letu je Osnovna šola Gornji Petrovci kot edina šola na Goriškem prešla na celodnevno šolo na nižji in višji stopnji. Izkazalo se je, da sedanji prostori še komaj zadostujejo za vse dejavnosti. V pritličnih prostorih že od začetka gostuje zdravstvena posaja.

Prostorsko stisko bodo v Petrovcih skušali rešiti tako, da bodo zdravstveno postajo preselili v novo stavbo ob magistralni cesti Murska Sobota — Hodoš. Lokacija zanj je že določena.

Upajo, da bo s sprostitev prostorov, ki jih sedaj zaseda zdravstvena postaja, osnovna šola Petrovci že v prihodnjem šolskem letu dobila potrebne prostore za nemoteno delo celodnevne šole.
J. K.

PIONIR
NOVO MESTO
z. o. sol. — Kettejev drevored 37
tel. 21826 — poštni predal 89

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

sodobno projektira, gradi, popravlja
in preureja

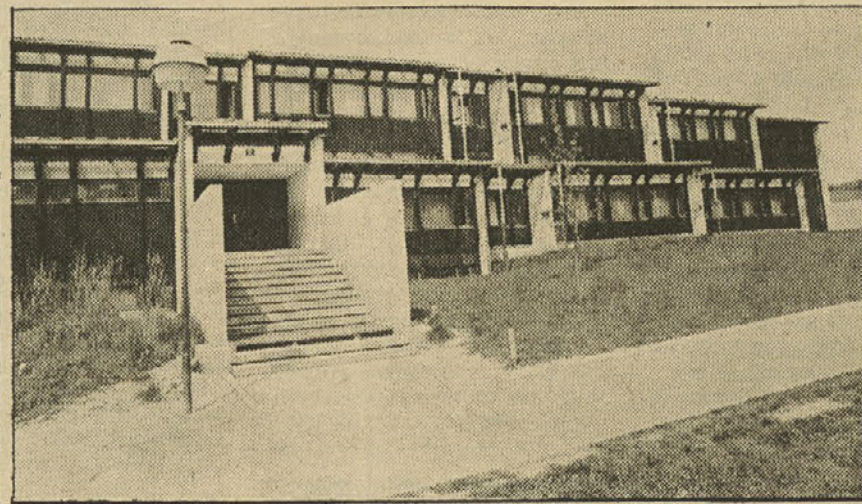
vzgojnovarstvene zavode, osnovne, srednje, višje in visoke šole, šolske centre, domove za učence in študente.

Doslej je zgradilo:

- vzgojnovarstvene zavode: VVZ Ljubljana-Siška, VVZ Stara Ljubljana, VVZ Novo mesto, Ragovska cesta, VVZ Ljubljana Kodeljevo, VVZ Vodmat, VVZ Kostanjevica, VVZ Krško, VVZ Brestanica, VVZ Senovo, VVZ Leskovec
- osnovne šole: Ljubljana-Siška, Novo mesto — Gm, Novo mesto — Bršlin, Dolerjske Toplice, Trebnje, Mirna peč, Brežice, Krško, Velika vas, posebno šolo Novo mesto
- gimnazijo Brežice
- športno dvorano Novo mesto
- Dom učencev in študentov Šmihel pri Novem mestu — v gradnji

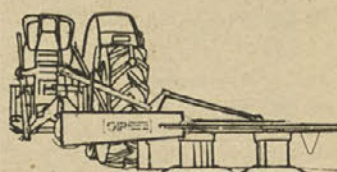
Podrobnejše informacije dobite osebno, pisno ali telefonsko.

Osnovna šola Novo mesto — Bršlin, gradil SGP »PIONIR« Novo mesto

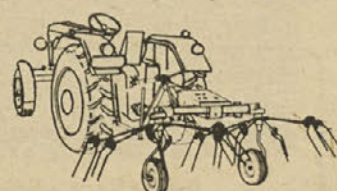

SIP

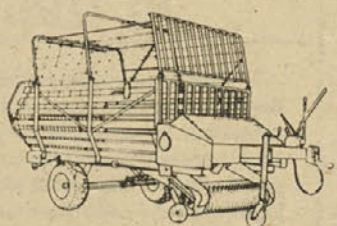
STROJNA INDUSTRIJA, n. sol. o. tozd,
63311 ŠEMPETER V SAVINJSKI DOLINI

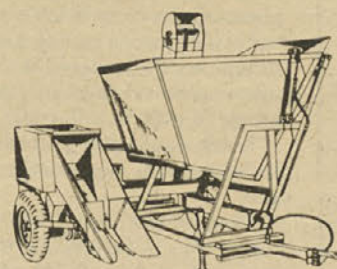
ROTACIJSKI TRAKTORSKI
KOSILNIK RK-165

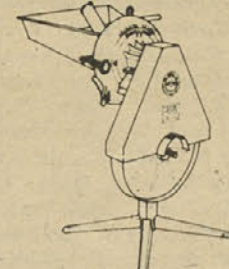
VRTAVKASTI
OBRAČALNIK VO-2

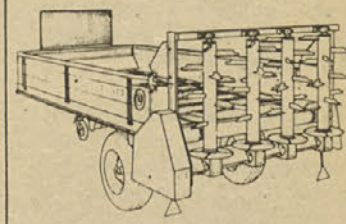
NAKLADALNA PRIKOLICA
PIRAT-15

KOMBAJN ZA OBIRANJE
KORUZE KK-25

MLIN KLAJVAR Z-2
ART. 201

TROSILNIK HLEVSKEGA
GNOJA KRPA 30-V

Kmetje, kmetijske organizacije in kombinati, kmetijske šole, inštituti in fakultete!

SIP — Strojna industrija Šempeter vam ponuja iz svojega bogatega proizvodnega programa najsodobnejše tehnološke rešitve strojev za:

- spravilo travno-deteljne krme
- pnevmatski transport krme
- spravilo silažne koruze
- spravilo koruze v zrnju za sušenje
- siliranje
- mletje zrnatih plodov
- nakladanje, prevoz in raztros hlevskega gnoja

Kupci, zahtevajte predračun s prodajnimi pogoji pisno ali telefonsko na št. 063 701-424.

Pred novimi zakoni

Na 3. seji Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje so obravnavali osnutek zakona o skupnih osnovah svobodne menjave dela in predloga za izdajo zakona o izobraževalnih skupnostih in telesnokulturnih skupnostih.

Razprava je pokazala, da je osnutek zakona o skupnih osnovah svobodne menjave dela treba še temeljito dopolniti, zlasti pa jasneje opredeliti odnose med uporabniki in izvajalci. Opuštili moramo misel, da bi bile temeljne enote SIS obvezne, saj na primer na področju znanosti ni mogoče organizirati ustreznih enot v vsaki občini, če tam ni nobene znanstvene ustanove. Različne so tudi možnosti pri šolah, ko enkrat lahko svet šole prevzame vlogo enote, drugi pa ne. Podružnična šola nima sveta, tam, kjer je veliko uporabnikov, pa svet lahko nastopi kot organ upravljanja enote. Gre za napredek družbenoekonomskih odnosov, zato se je treba izogibati neuresničljivim deklaracijam, ki bi utegnile zamegliti razumevanje zakona. To pomeni, da moramo obravnavati vprašanja prožno in življenjsko ter ustrezno oblikovati zakonska določila.

Samoupravni odnosi zahtevajo čim bolj neposredno urejanje razmer, zato se občani, uporabniki in izvajalci zaradi svojih interesov združujejo v temeljne skupnosti, tako da lahko nastanejo glede na ožje interese tudi npr. »mini« — posebne izobraževalne skupnosti, če gre za rešitev kakšnega posebnega interesa.

Zakon o izobraževalnih skupnostih Slovenije bo določil obveznost ustanovitve občinskih in posebnih izobraževalnih skupnosti ter izobraževalne skupnosti Slovenije. Tako v občinski kot v posebni izobraževalni skupnosti se uporabniki in izvajalci organizirajo v enote ob vzgojnoizobra-

ževalni organizaciji ali ob vzgojnoizobraževalnem programu. Vedeti je treba, da so izobraževalne skupnosti predvsem mesta za dogovarjanje in jih ne kaže zamenjevati z institucijami. Prav tako zakon o izobraževalnih skupnostih ne ureja in ne določa dejavnosti vzgojnoizobraževalne organizacije, temveč ureja predvsem samoupravne odnose, zato tudi ne bo opredeljeval vprašanja raziskovalne dejavnosti visokošolskih delovnih organizacij kot sklopa pedagoškega procesa. Na drugi strani so nepotrebni pomisleki, da ne bi jasneje določili izvajalcev in uporabnikov. Nedvomno so delavci TOZD vzgoje in izobraževanja izvajalci. V odnosu do uporabnikov pa ne gre le za sodelovanje, temveč se je treba dogovoriti, jasno, natančno in odgovorno.

Domeniti se moramo o virih financiranja, kajti proračuna ni več. V zakonu je treba opredeliti tudi ustrezne službe, da bodo strokovne in racionalne.

Priprave za zakon o telesnokulturnih skupnostih tečejo že dve leti. Telesnokulturno dejavnost naj bi priznali kot celoto. Ta dejavnost je množična, saj proučevanja kažejo, da je tako ali drugače vsak četrti Slovenec telesnokulturno dejaven, četudi ni vsak član telesnokulturne organizacije. Ni le telesnovzgojna organizacija izvajalec teh dejavnosti, kajti take naloge, opravlja tudi šola, zato ni ustrezno, da so doslej kot izvajalce opredeljevali le telesnokulturne organizacije. Zakon o telesnokulturnih skupnostih bo moral urediti družbenoekonomske odnose med udeleženci svobodne menjave dela in pridobivanje dohodka s svobodno menjavo dela na področju telesne kulture. Skupščine telesnokulturnih skupnosti ne morejo ostati enodromne, temveč so v njih izvajalci in uporabniki. Toda za sa-

moupravno organiziranje izvajalcev je treba celostno zajeti vse ne glede na tako ali drugače organizirane oblike telesnokulturne dejavnosti: izvajalci so delavci, ki se v organizaciji združujejo dela s tem poklicno ukvarjajo, pa tudi ljudje, ki v telesnokulturnih organizacijah in društvi ljubiteljsko izvajajo programe telesnokulturnih dejavnosti.

Pred novimi zakoni se je treba v razpravah na različnih ravneh temeljito dogovarjati, da bi zakoni v končni obliki resnično odsevali doseženo stopnjo samoupravnega razvoja in bili hkrati pobudniki napredka pri urejanju medsebojnih odnosov in najbolj smotrne svobodne menjave dela.

Mednarodno sodelovanje

Mednarodno sodelovanje na področju vzgajanja in izobraževanja zajema stipendiranje, pospeševanje slovenskega jezika v tujini, različno sodelovanje med vzgojnoizobraževalnimi in raziskovalnimi ustanovami, skupne jugoslovanske akcije in pomoč zamejcem. Tako se vključuje mednarodno sodelovanje tudi izobraževalna skupnost Slovenije, ki je lani prevzela del finančnih obveznosti za vzgojnoizobraževalno sodelovanje s tujino. V preteklem letu je krila stroške za stipendiranje študentov iz dežel v razvoju, pomagala mednarodnemu klubu tujih študentov, prispevala k izvajanju Fulbrichtovega programa in dala dodatke k stipendijam francoske in kitajske vlade za izpopolnjevanje naših strokovnjakov v teh deželah, zagotovila denar za delovanje slovenskih lektoratov v tujini in tujih na naših univerzah itd. Posebno skrb je namenila pouku materinskega jezika naših delavcev v tujini, ki se je začela 1970.

Naglo širjenje dopolnilnega pouka v slovenskem jeziku je zahtevalo spremembo tudi v vsebini, saj ima tak pouk tudi srednješolska mladina in predšolski otroci. Poskrbeti bo treba za več učiteljev in posebne učbenike za dopolnilni pouk.

Vsa navedena dejavnost se bo nedvomno krepila, utrjevalo pa se bo tudi stransko sodelovanje s sosednjimi deželami. Helsinška konferenca, beograjsko posvetovanje in živahno mednarodno delovanje Jugoslavije še močneje spodbujajo tudi sodelovanje z deželami na drugih celinah; v ta namen je sprejetih že več programov kulturnega sodelovanja.

Domovi naglo rastejo

Dolga leta so vzgojitelji v domovih za učence, skupnost domov in seveda gojenci upravičeno jadovali nad obupnimi razmerami v dijaških domovih. To je veljalo tudi za domove za študente, ki jih je bilo vedno premalo.

Na odločno zahtevo republiškega vodstva Zveze mladine je v letih 1974 in 1975 začel nastajati program sanacije in gradnje domov za učence in študente. Po številnih razpravah ga je sprejela skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije in ta je na minuli seji tudi ocenjevala uspešnost uveljavljanja tega programa.

Dosežki — tako so ugotovili delegati — ko so obravnavali uresničevanje programa — so spodbudni. Program ni bil opre-

deljen po letih, temveč je pomenil le prednostni načrt gradenj, ki naj bi v skladu z vsakoletnimi materialnimi možnostmi potekale zapovrstno.

Novi domovi za učence in študente naj bi povečali zmogljivosti študentskih domov za 1.500 ležišč, domovi za učence za 3.140 ležišč, nadomeščeno pa naj bi bilo 2.860 dotrajanih zmogljivosti. Ob koncu uresničevanja programa naj bi imeli v Sloveniji 16.070 ležišč za srednješolce in 5.500 ležišč za študente.

Delegati Izobraževalne skupnosti Slovenije so menili, da uspešno uresničevanje programa gradnje domov ni vidno le v številu že dograjenih domov, njihovi kakovosti in funkcionalnosti, temveč predvsem v spoštovanju sprejetih prostorskih normativov in najvišjih dopustnih cen za kvadratni meter zazidljive površine. V posameznih primerih, ko se je investitor odločil za širši obseg del, je moral sam zagotoviti dodaten denar.

Pred dnevi smo lahko v dnevnem tisku brali, da so slovesno odprli tudi nova doma v Tolminu in Novem mestu. Tako bo po programu letos dograjenih že osem domov, s skupno 2.947 ležišč, to je 39,2 odstotka programiranih ležišč.

Bistveni napredek bo viden v prihodnjem letu, saj zdaj gradijo pet domov, tri domove (v Ptuj, Brežicah in za drugi študentski stolp v Ljubljani) pa bodo začeli graditi prav kmalu.

S temi dograditvami bomo dobili na novo že 68,9 odstotka predvidenih ležišč. Če pa bo pripravljen vse potrebno tudi za gradnjo ljubljanskega Doma mladine in gostinstva ter Doma šolskega centra v Ljubljani in bi bili ti dve stavbi končani v letu 1979, bi se število ležišč povečalo na 6.130 ali 81,7 odstotka vseh načrtovanih ležišč. To pa pomeni, kot so ugotovili delegati Izobraževalne skupnosti

Slovenije, da uresničujemo program gradnje domov tako, kot predvideno.

Dosežki kažejo, kako učinkovita je lahko usklajena družbeno-akcija, v kateri vsi odgovorni (teh je dvanajst) izpolnijo svoje naloge. To tudi zagotavlja, da program uresničen v predvidenem roku in z najmanjšimi materialnimi sredstvi. Svoj delež k temu so prispevali tudi gradbeni odbori investitorjev, ki so si prizadevali za kar najbolj racionalno gradnjo — ta pa v nobenem primeru ni škodovala kakovosti in standardu domov.

Vsa leta uveljavljanja programa gradnje domov je, žal, madež predstavljala Ljubljana. Težav, s katerimi se spoprijemajo investitorji domov v Ljubljani, še ni konec. Posebno veliki problemi so z gradnjo Doma mladine in gostinstva in gostinstva. Na dom bi morali začeti graditi leta 1976. Videti je, da je pomajhna prizadevnost odgovornih dejavnikov v Ljubljani (časno odpravljanje težav pri domačanju stanovanj in rušenju garaž) povzročila, da z začetkom gradnje tudi letos ne bo nič. Je tudi pri gradnji študentske stolpice nastala enoletna zamuda, postaja to že zanjilno. Vsi ali manjši težave imajo vsi investitorji, toda še nikjer niso začeli takega tako dolgo odlašajo gradnjo.

IGOR ŽITNIK

9. kongres ZSS

Znam, hočem, morem

Ljudska tehnika, Združena samoupravna interesna skupnost za poslovanje in Zavod za prosvetno pedagoško službo iz Zagreba bo ob novoletnem sejmu od 16. do 31. decembra 1978 na prostoru grebškega velesejma pripravili razstavo tehnične ustvarjalnosti hkrati prikazali možnosti poklicnega usmerjanja pod naslovom S — življenje.

Po zamisli organizatorjev bo glavni del te manifestacije RAZSTAVA TEHNIČNE USTVARJALNOSTI otrok, mladine in odraslih. Vsi, ki ustvarjajo na tem področju, bodo lahko ob tej priložnosti predstavili dosežke svojega dela. Predstavljeni bodo dela, novosti, vzorci. Najboljši izdelki bodo nagajani.

Del razstave bo namenjen SEZNANJANJU MLADIH Z IZBILO PRIHODNJE POKLICE IN MOŽNOSTMI ZAPOSLOVANJA. Fotografije, ki bodo prikazovale dela, značilna za posamezne poklice, ustrezna vsebina in legende bodo mlade obiskovalce razstavljale na načinom šolanja in možnostmi zaposlovanja.

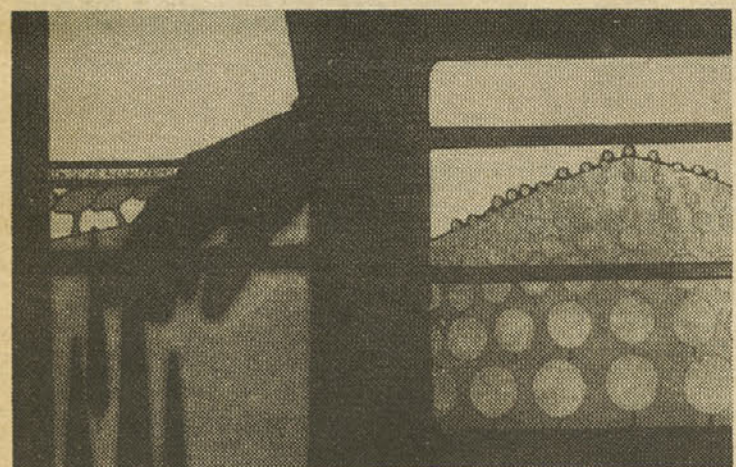
Čeprav imajo organizacije Ljudske tehnike pri nas veliko članov, del javnosti še vedno ne pozna tovrstnega dela. Organizatorji želijo družbeno pomembno delo približati javnosti, zato bo — glede na prostor, ki je na voljo — prikazal DELO ORGANIZACIJ LJUDSKE TEHNIKE V ZAGREBU IN NJIHOVO DELO NA PODROČJih OBRAMBE IN ZAŠČITE NAŠE DEŽELE.

Na tej razstavi bo deloval tudi OBMOČNI CENTER ZA TEHNIČNO VZGOJO MLADIH, ki so mu odmerili najpomembnejše mesto. Mladi, ki redno delajo v Območnem centru Krešo Rakovec, bodo preselili svojo dejavnost na prostor zagrebškega velesejma. Prikazano bo delo fotografov, modelarjev, maketarjev, gobincev, strojnikov, elektrotehnikov in elektronikov. Poseben pomen bo namenjen RAZSTAVI FOTOGRAFIJE IN PROJICIRANJE AMATERSKIH FILMOV.

Da bi mlade obiskovalce čim bolj spodbudili k sodelovanju na manifestaciji, bodo na treh prostorih organizirana razna TEHNIČNA VANJA MLADIH NA PODROČJU TEHNIČNE DEJAVNOSTI. Tekmovalci se bodo pomerili v hitrosti prepoznavanja raznih vrst materiala, hitrosti in natančnosti zabijanja žebeljev, žaganju desk, zidanimnikom, nameščanju vtičnic in natičnic na žico, po načrtu bodo stavlili modele iz delov iz konstruktorske škatle samostojno in v skupini, morali rešiti kak problem in konstruirati. Najuspešnejši tekmovalci bodo nagajani.

Razstava pa ne bi bila popolna, če na njej ne bi sodelovali tudi proizvajalci opreme, kompletov, orodja in pribora pa tudi založniki časopisov in knjig.

Poseben prostor bo namenjen samostojni igri predšolskih otrok učencev nižjih razredov osnovnih šol. Organizatorji želijo s tem spodbuditi otroke in starše, naj kupujejo igrače, ki bodo navdušile mlade za ustvarjalno delo. Obiskovalci bodo lahko obduvali tudi keto železnice (samostojno uravnavanje na ranžirnem kolodvoru avtodrom (z modeli avtomobilov na daljinsko upravljanje) in bato (po katerem bodo pluli brezžično usmerjeni modeli čolnov in ladij). Če gre torej za šest tematsko različnih vsebin, ki bodo ha tej razstavi prikazane in skupno, logično in funkcionalno uvrščene. Vse to spodbujalo zanimanje za različna področja ustvarjalnosti, brez katerih ni mogoče nadaljnji napredek naše socialistične družbe. Manifestacija ima torej družbeni, izobraževalni, informativni in spodbujajoči pomen. Prepričani smo, da bo prispevala k nadaljnjemu uveljavljanju in razvoju tehnične ustvarjalnosti otrok, mladine in odraslih.

Delo akademske slikarke-grafikarke Tince Stegovec je z razstave sodobne jugoslovanske grafike v Erbi (Italija), kjer pravkar razstavlja skupaj z akademskim slikarjem Bogdanom Borčičem

Celostna preobrazba vzgoje

Sredi oktobra imenovani republiški svet za vzgojo in izobraževanje je imel pred nedavnim pod predsedstvom mag. Emila Rojca prvo sejo. Tokrat so obravnavali izhodiščno gradivo Oris vsebinske preobrazbe vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji. S tem naj bi spodbudili hitrejši proces preobrazbe, ki mora zajeti skladno celostno vzgojo od predšolske vzgoje do univerze. Bistveno je povezati vzgojo s proizvodnim in drugim delom, to je temelj celostne preobrazbe vzgoje. Pri tem pomeni vzpostavljati novih družbenoekonomskih odnosov stvarno možnost razvoja, hkrati pa tudi s permanentnim izobraževanjem boljše načrtovanje kadrovske politike s potrebami združenega dela in uveljavitev izobraževanja ob delu.

Tokrat so obravnavali gradivo o predšolski vzgoji, osnovni šoli in usmerjenem izobraževanju. Naglasili so, da so programi in cene vzgojnoizobraževalnih storitev temelj svobodne menjave dela; pri tem se uresničujejo tudi neposredni odnosi med uporab-

niki in izvajalci. Glede na to bo zakon o samoupravnih interesnih skupnostih ob vseh vzgojnoizobraževalnih delovnih organizacijah na vseh stopnjah vzgajanja in izobraževanja spodbudil razvoj enot izobraževalnih skupnosti. Tako je narejen pomemben korak k preobrazbenim smotrom.

Družbeni svet za vzgojo in izobraževanje sestavljajo poleg predsednika Emila Rojca še člani Natan Bernot, Robert Blinc, Jože Bogovič, Vladimir Bračič, Marko Bulc, Marjan Cerar, Tone Ferenc, Karel Glogovšek, Štefan Hočvar, Marjan Jelen, Zdenka Jošt, Jaka Klančar, Matjaž Kmecl, Aleksandra Kornhauser, Alojz Kozlovič, Stane Krajnc, Božo Kumperščak, Avgustin Lah, Marjan Lah, Rudi Lešnik, Boris Lipužič, Mitja Logar, Vlado Lozej, Zdenko Medveš, Dragica Nenadič, Marija Sekirnik, Jože Suvorov, Dušan Šinigoj, Miha Petek, Franc Peterlin, Majda Poljanšek, Hrabroslav Premelj, Branka Predikaka in Veljko Troha. Več o pomenu in nalogah tega družbenega sveta bomo objavili prihodnjic.

Posebna izobraževalna skupnost tudi za področje vzgoje in izobraževanja

V zadnjem času se pospešeno ustanavljajo posebne izobraževalne skupnosti za področje gospodarstva, ki združujejo uporabnike iz posameznih gospodarskih panog in izvajalce: s področja vzgoje in izobraževanja. Doslej je ustanovljenih 16 takih posebnih izobraževalnih skupnosti na področju gospodarstva, ki krijejo le 54 odstotkov načrtov izobraževanja za poklice. Zaradi nejasnega materialnega položaja družbenih dejavnosti opravlja vlogo posebne skupnosti še vedno Izobraževalna skupnost Slovenije za izobraževanje pedagoških, kulturnih, zdravstvenih, upravnopravnih in organizacijskih poklicev, za gimnazije in še za nekatere druge vrste izobraževanja. Takšen način dela zavira razvoj družbenoekonomskih odnosov na področju vzgoje in izobraževanja ali povedano drugače: uporabnikom poklicev iz negospodarstva ne daje možnosti svobodne menjave dela in odločanja.

Iz teh ugotovitev je nastala potreba po ustanovitvi posebne izobraževalne skupnosti za izobraževanje pedagoških delavcev.

Predvidoma bo ta skupnost ustanovljena do junija prihodnjega leta. O tem akcijskem načrtu za ustanovitev so zavzeto razpravljali na nedavni seji Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje.